

Bestandsplan
for
Fotollhogna Villreinvald
2018 - 2022



Utarbeidet av Fotollhogna Villreinutvalg

INNLEDNING

I 1992 ble den første forvaltningsplan for Forollhogna villreinområde utarbeidet av Finn Erlend Ødegård. Forvaltningsplanen (driftsplanen) ble laget som del av hans hovedoppgave ved Norges landbrukshøgskole på Ås, etter oppdrag og i samarbeid med villreinutvalget for Forollhogna.

Nye utgaver ble vedtatt på årsmøtene 2005 og 2012. Årsmøtet 2018 skal nå revidere og vedta ny plan for perioden 2018 - 2022. Forollhogna villreinområde består i dag av 2 jaktvald, det opprinnelige valdet som berører kommunene Os, Tolga, Tynset, Rennebu, Midtre-Gauldal og Holtålen og det nye valdet i Røros kommune. . Behandlingen av planforslaget vil avgjøre om planen skal omfatte hele villreinområdet slik at det blir kun 1 jaktvald i hele villreinområdet. **Det opprinnelige valdet omfatter det areal som villreinen nå faktisk bruker, og det vil derfor være naturlig at denne bestandsplanen gir klare føringer for Forollhogna Villreinområdes bestandsforvaltning framover.**

Denne bestandsplanen er, i likhet med de forrige, først og fremst en enkel revidering, der status for området er oppdatert og utvidet med tall og statistikk for perioden fram til dags dato. Analyser og beregningsmetoder for beitegrunnlag og bæreevne er ikke tatt med, men lagt til grunn for vurdering av bestandsstørrelse. For utfyllende opplysninger om dette vises det til tidligere forvaltningsplan samt beiterregistreringsrapporten som ble utarbeidet av NINA. Innholdet for øvrig i planen baserer seg i stor grad på eksisterende bestandsplan, supplert med opplysninger fra oppsynsrapporter, årsmeldinger etc.

Det har også vært et mål å forenkle planen, og gjøre den mer lesbar.

Hva er en bestandsplan ?

Hjorteviltforskriftene definerer bestandsplan i §2 som følgende: Jaktrettshavernes flerårige plan med målsettinger for forvaltningen, og beskrivelse av den årlige avskytning for hjortevilt eller bever i et vald.

Hovedmålsetningen ”*må være å kunne holde en bestand med optimal produksjon og avkastning, sunne og friske dyr, god kjønns- og aldersfordeling og med en passende størrelse i forhold til leveområdets bæreevne og skadepress for annen virksomhet*”.

I rullering og videreføring av bestandsplanen er det også lagt vekt på mål og retningslinjer for forvaltning av hjortevilt, gitt i handlingsplan for hjortevilt DN-rapport 1995-1 (Forvaltning av hjortevilt mot år 2000), samt VISA rapporten: Villrein og samfunn, NINA Temahefte 27.

En bestandsplan for / i et villreinområde skal godkjennes av villreinnemnda. Når det foreligger en godkjent bestandsplan for et område som er organisert som ett vald, skal villreinnemnda gi en samlet fellingstillatelse for hele planperioden som valgfrie dyr. Tabell 2 viser en oversikt over hvilke rettighetshavere som inngår i planområdet.

Bestandsplanens varighet.

Bestandsplanen for Forollhogna villreinvald skal gjelde for perioden 2018-2022. Ved behov tas planen opp til ny vurdering etter 3 år.

Hallvard Urset
Leder

Helge Bjerket
Kasserer

John Arne Aasen
Styremedlem

Planen vedtatt på villreinaldets årsmøte . . 2018.

Planen godkjent av villreinnemnda den . . 2018.

INNLEDNING	1
SAMMENDRAG	4
1. VILLREINENS LEVEVILKÅR	7
1.1 BELIGGENHET OG AREAL	7
1.1.1 Tellende areal	7
1.1.2 Eiendomsforhold	7
1.2 NATURGRUNNLAGET	7
1.2.1 Områdebeskrivelse	7
1.2.2 Geologi	8
1.2.3 Klima	8
1.2.4 Vegetasjon	8
1.3 Villreinen i Forollhogna	8
1.3.1 Forollhognareinen	8
1.3.2 Reinens arealbruk	9
1.3.3 Bæreevne	9
2. AREALFORVALTNING	10
2.1 Inngrep og forstyrrelser (trusler)	10
2.1.1 Motorferdsel i utmark	11
2.2 Forvaltningsstatus	11
2.2.1 Forollhogna nasjonalpark	11
2.2.2 Kommunal forvaltning	12
2.2.3 Etablering av Statens naturoppsyn	12
2.3 UTFORDRINGER	12
3. BESTANDSREGISTRERINGER OG BESTANDSSTATUS	13
3.1 Tellinger	13
3.1.1 Kalvetellinger/kalvetilvekst	13
3.1.2 Minimumstellinger	13
3.1.3 Strukturtellinger i Forollhogna	13
3.2 VEKTUTVIKLING OG KONDISJON	14
3.2.1 Kjeveinnsamlinger og kjeveundersøkelser	14
3.2.2 Vektutvikling og kondisjon	14
3.2.3 Naturlig dødelighet	15
3.2.4 Jegerseleksjon	15
3.3 TILDELT KVOTE OG JAKTUTTAK	15
3.4 Minimumstellinger og jaktuttak	16
3.5 BESTANDSSTØRRELSE, STRUKTUR og avskyting	16
3.5.1 Kvotefordeling	17
3.5.2 Avskytningsplan	24
3.5.3 Jakttiden	17
3.5.4 Nattjaktforbud	18
4. ORGANISERING AV OPPSYN, JEGERKONTRAKT OG FELLESJAKT	18
4.1 OPPSYN	18
4.1.1 Formål med oppsynstjenesten	18
4.1.2 Skadeskyting	19
4.1.3 Villreintelefonen	19
4.2 JEGERKONTRAKT	19
4.3 OVERGANGSAVTALER/SAMJAKT/fellesjakt	20
4.4 Jaktfolder	20
4.5 WWW.hognareinen.no	20

5.	NÆRING	20
5.1	Betydningen av jakta for bygdene og bosetting.....	20
5.2	Tilgangen til reinsjakt	20
5.2.1	Villreinjakt på statsallmenninger.	21
5.2.2	Villreinjakt på privat grunn.....	21
5.3	POTENSIALET FOR NÆRINGSMESSIG INNTEKT.....	21
5.3.1	Verdi av kjøtt og jaktutleie	21
5.3.3	Utleiemotiv og differensiert jakttilbud.....	21
5.4	ORGANISERING AV JAKTOMRÅDER	22
6.	MÅL, STATUS OG TILTAK FOR PERIODEN.....	22
7.	ØKONOMI OG FINANSIERING.....	26
7.1	Sammendrag - økonomi.....	26

SAMMENDRAG

Bestandsplanperiode

Bestandsplanen for Forollhogna Villreinvald er en revidering og en videreføring av tidligere driftsplaner fra 1992 (vedtatt i 1993), 2001-2005 og bestandsplan for 2006 – 2011 samt 2012 - 2016. Denne bestandsplanen skal gjelde for perioden 2018-2022.

Områdebeskrivelse

Forollhogna villreinvald har per april 2018 et tellende areal på 1 843.381 dekar og ligger i Sør-Trøndelag og Hedmark fylker. Den generelt kalkholdige og lett forvitrende berggrunnen gir gode biologiske forutsetninger. Reinen bys gode betingelser her. Forollhogna villreinområde er et av de få områdene i landet hvor villreinstammen har noenlunde intakte sommer- og vinterbeiter.

Villreinen i Forollhogna

Villreinstammen i Forollhogna er kjent for å være verdens mest produktive, med en avkastning på 15 - 18 kg kjøtt pr km². Forollhogna-området har vært kjent for høg kalveproduksjon, tidlig kalving, store bukker med flotte gevirer og en relativt lite sky rein i forhold til mange andre villreinområder. En kan nå se at bestanden er i endring og får mere preg av villrein.

Hovedmål

- Å forvalte villreinen i Forollhogna slik at den til enhver tid er i god kondisjon. Dette betyr at stammestørrelsen skal tilpasses beiteressursene.
- Å sikre en høg og jevn produksjon i stammen over tid.
- Å sikre reinens leveområder mot inngrep og forstyrrelser slik at beitepotensialet blir best mulig utnyttet.

Bestandsstørrelse, struktur og avskyting

Forollhogna villreinvald er et velorganisert villreinvald med etablert lokal forvaltning siden 1965 og retta avskyting siden 1968. Avskyting og stammestørrelse har vært relativt stabil de siste 20 årene. Vinterstammen holdt seg stabil på 1700-1800 dyr siden 1980 og fram til midten på 1990-tallet. Dette er under beregnet bæreevne for området. Fra 1999 har bestandsstørrelsen variert, noe som førte til endringer i stammestrukturen og reduserte kvoter. Dette ble det tatt tak i og i siste del av forrige planperiode var bestandssammensetningen nær målet. Men bestandsstørrelsen er fortsatt noe under vedtatt nivå.

I planperioden 2018-2022 tas det sikte på å stabilisere vinterstammen til ca. 2000 dyr.

Strukturteilingene viser at sammensetningen eller strukturen i stammen nå er tilnærmet tidligere målsetning. Det er imidlertid fokus på å øke andelen stor eldre bukk uten at det vil virke inn på kjønnsfordelingen. Det innebærer at fordeling på kjønn og alder i stammen, etter jakt bør være:

Simler 1 ½ år og eldre	45 %
Bukk 3 ½ år og eldre	21 %
Bukk 1 ½ år og 2 ½ år	13 %
Kalv; begge kjønn	21 %

For å oppnå dette fordeling bør jaktkvoten fordeles som følger:

Kalv	40 % kalv
Simle	30 % simle
Bukk	30 % bukk; (5 % storbukk og 25 % liten bukk) ¹ .

Jakttiden skal være: 20-08. – 20-09. og det er nattjaktforbud fra 20⁰⁰ til 06⁰⁰. Kan bli endret, se punkt 3.5.4

Arealforvaltning

Det er ingen betydelige inngrep i Forollhogna pr. i dag, men området er sårbart for inngrep og forstyrrelse. Området er vernet som nasjonalpark med omkringliggende landskapsvernområder. Dette gir området særskilt vern i forhold til fysiske inngrep.

Gjennom NINA rapport 528 - *Villreinen i Forollhogna – Status og leveområde* har en nå fått en god oversikt over de endringer i bruk av området som har skjedd opp gjennom årene. Kart over registreringene følger som vedlegg til planen.

Villreinens leveområder må sikres mot inngrep og forstyrrelse. Et nett av seterveger fører deg langt inn i området fra ulike kanter. Selve kjerneområdet uten særlige inngrep, er dermed nokså lite. Relativt små inngrep, også i ytterkantene, kan derfor få store konsekvenser.

Friluftsliv og ferdsel bør skje innenfor de rammer som er akseptable for villreinens levevilkår. Det er viktig å bidra til en bevisst og helhetlig forvaltning på tvers av rettighetsgrenser og kommunegrenser. Villreinnemndas rolle som arealforvalter bør styrkes.

Bestandsregistreringer og bestandsstatus

Overvåking av villreinstammen i Forollhogna skjer i dag først og fremst ved kondisjonsundersøkelser (basert på kjeveinnsamling, kjeveundersøkelser og slaktevekter), kalvetellinger, strukturtellinger og minimumstillinger. Bare i liten grad blir beiteundersøkelser benyttet.

Gjennomsnitt for årene 2012-2017 er ca. 57,4 kalv/100 simle-ungdyr. Dette er en nedgang i forhold til tidligere perioder, 1992-1999 var på 62 kalv / 100 simle/ungdyr . Kondisjonsundersøkelser kan ikke påvise noen nedgang i dyrenes kondisjon. Slaktevektene går derimot ned, noe som kan skyldes negativ jegerseleksjon.

Det er et mål å ha tilstrekkelig kunnskap og dokumentasjon for å vurdere bæreevne, bestandsstørrelse og struktur. Tellinger skal videreføres årlig i planperioden; minimumstillinger, strukturtellinger og kalvetellinger. Kjeveinnsamlinger og kjeveundersøkelser skal skje årlig med et mål om en innleveringsprosent på tilnærmet 100 %. Behovet for ny beiteundersøkelse vurderes i samråd med Norsk institutt for naturforskning.

Høg fellingsprosent

Forollhogna villreinområde har jevnt over en høg fellingsprosent. Dette skyldes nok gode overgangsavtaler. Det er viktig at man arbeider videre med disse, både for å forenkle opplegget for jegere, oppsyn og villreinadministrasjon. Villreinutvalget bør gis fullmakt til å utarbeide forslag til standard for overgangsavtaler.

Fellingsprosenten har i gjennomsnitt fra 1992 vært om lag 90 %. Perioden 2005 – 2009 - 85,8 % felling, 2010 – 2014 - 86 % felling og 2015 - 2017 – 80,7 %. Det er et mål å opprettholde en stabil og høg fellingsprosent for å kontrollere stammens struktur og størrelse. I avskytingsplanen er målet satt til 80 – 85 %. Viktig virkemiddel for å få dette til er å arbeide videre for å forenkle og redusere antall overgangsavtaler, og samtidig bedre mulighetene for overgangsløsninger.

¹ Liten bukk: Bukk med inntil 3 takker på hver gevirstang, endetakkene medregnet + bukk med 1 eller 2 takker på ene gevirstanga uten begrensning på den andre. En takk: Takk som er lenger enn 25 mm.

Human jakt

Skadeskytingen ligger på et lavt nivå med et gjennomsnitt på 1,4 % skadeskyting i perioden 2000-2017. Prosenten har variert noe i de ulike 5-årsperioder fra 2000, mellom 1,1 – 1,7 %.

Antall anmeldelser er også tradisjonelt på et lavt nivå, med unntak av 2008 og 2009 med henholdsvis 6 og 7 anmeldelser. Villreinutvalget og rettighetshaverne har tatt tak i disse forhold og det vil i planperioden bli fokusert på human jaktutøvelse. I forrige planperiode ble det laget en felles jegerkontrakt for hele Forollhogna villreinområde, der reaksjonsmåtene ved feilskyting og skadeskyting er lik for alle (*se punkt 4.2*). Videre ble det i 2011 laget en egen DVD som fokuserer på human jakt. Denne ble delt ut til samtlige villreinjegere høsten 2011. Jegerkontrakten er innført i hele Forollhogna villreinvald.

Det er videre viktig å sikre et tilfredsstillende oppsyn i regi av rettighetshaverne gjennom villreinutvalget.

Jegerseleksjon

Slaktevektene går betydelig nedover for dyrekategoriene simle og kalv dersom vi sammenligner med 10-års periodene 1980-1989 og 1990-2000. Ser man på de 5 siste årene, ser en at det er ytterligere nedgang i slaktevektene, men det kan se ut som utviklingen er i ferd med å stagnere. Ytterligere nedgang i slaktevektene bør unngås. God forvaltning av villreinstammen, betyr at de dårligste dyra bør tas ut og at de beste produksjonsdyrene får leve videre.

Et langsiktig mål i forrige driftsplan var å bidra til innføring og oppgjør etter vekt. Målet ble ikke nådd. Bruk av oppgjør etter vekt vil kunne øke produksjonen i villreinstammen ved at flere tunge simler og kalver overlever jakta. Storbukkene i Forollhogna er skjermet ved oppdelingen av jaktkvoten i stor bukk og liten bukk.

Det er et mål å stanse nedgangen i slaktevektene for på sikt å kunne få en økning av slaktevekter på simle og kalv. Dette vil igjen virke positivt på alle dyrekategorier. Det er et mål å bidra til at flest mulig innfører oppgjør etter vekt sammen med et progressivt prissystem, slik at prisene favoriserer uttak av små dyr i hver dyrekategori. Dette er spesielt viktig for gruppene kalv og simle. Pliktig veiing på godkjente veiestasjoner må innføres i hele området i løpet av planperioden. Informasjons- og holdningsskapende arbeid må til for å fremme holdninger til hvilke dyr som bør tas ut, bl.a. gjennom jegerprøveopplæring og jegermøter. Ytterligere tiltak for å skjerme stor kalv vil bli vurdert under behandlingen av denne bestandsplanen.

Næringsutvikling

Villreinjakta i Forollhogna representerer ved normale kvoter en førstehåndsverdi (kjøttverdi) på kr. 1,35 mill. pr. år. Villreinjakta er viktig for bygdene, for bosetting, bygdeutvikling og livskvalitet. Det er stor forskjell på priser og former for utleie av jakt i området. I store trekk er det muligheter for mer økonomisk inntjening, ikke minst i forhold til priser og prisdifferensiering på jakta. Prisene for å jakte (inkl. oppgjør etter vekt) ligger for de fleste vesentlig under den reelle verdien. Det kan også tilrettelegges for økt produktutvikling rundt villreinjakta til markedspris. Noen få områder har et slikt tilbud i dag. Det er også riktig å påpeke at for jakt på statsallmenningsområdene gjelder egne prisforskrifter vedtatt av DN.

Vi ønsker å skape et bedre og bredere tilbud om jakt og naturopplevelse innenfor rammene for hva som er bærekraftig for villreinstammen i Forollhogna, samtidig ønsker vi å ta vare på lokalbefolkningens muligheter til å jakte. Vi vil bidra til diskusjon om den næringsmessige betydningen av jakta og hvilke muligheter som finnes til bl.a. differensiering i pris. Det skal tilrettelegges for et prissystem som bedre avspeiler verdien av den ressurs som høstes, og som kan motvirke negativ jegerseleksjon.

Økonomi og finansiering

Kostnader i driftsplanperioden er først og fremst knyttet til bestandsregistreringer, oppsyn, egen drift og tiltak/prosjekter som:

- Utgivelse av årboken "Forollhogna" i løpet av planperioden
- Drift av www.hognareinen.no
- Bestandsplan

Dette finansieres i hovedsak ved hjelp av fellingsavgifter, inntekt på villreintelefonen, sponsorannonser og viltfondsmidler. Utgivelse av "Forollhogna" vil trolig være selvfinansierende.

1. VILLREINENS LEVEVILKÅR

1.1 BELIGGENHET OG AREAL

Forollhogna Villreinområde er et fjellområde fordelt mellom Sør-Trøndelag og Hedmark fylker. Dette fjellområdet avgrenses av riksveg 3 i sør-vest (Tynset – Ulsberg), E6 i vest (Ulsberg- Berkåk – Støren) og av riksveg 30 i øst (Tynset – Røros – Støren). Hele dette området er viktig i villreinsammenheng, og må derfor betraktes som det totale arealet for Forollhogna Villreinområde. Aktiviteter og ulik utnytting av ressursene i de bygdene som grenser inn til selve kjerneområdet, har betydning for forvaltningen av villreinområdet og villreinstammen. Utbygging av ny infrastruktur, hytteområder m.m. som vil kunne innvirke på villreinens bruk av området skal medføre endringer i tellende areal for det aktuelle område.

1.1.1 Tellende areal

Tellende villreinareal innen Forollhogna villreinvald er på ca 18989 km², hvorav ca. halvparten er statsgrunn. Dette arealet er framkommet gjennom grundig vurdering av området. Det er lagt vekt på dagens infrastruktur, hyttebygging, sperregjerder m.m. Arbeidet er utført av Ingrid Nerhoel v. Norsk villreinsenter på Hjerkin

Tabell 1: Tellende areal pr 2011 i de ulike kommunene i Forollhogna Villreinvald.

Kommune	SØR-TRØNDELAGE FYLKE			HEDMARK FYLKE		
	Midtre Gauldal	Rennebu	Holtålen	Tynset	Tolga	Os
Tellende areal (daa)	531 173	40 508	368 700	463 800	234 500	220 000
Fordeling i %	29 %	2 %	20 %	25 %	13 %	12 %

Tellende areal i Røros kommune, 105.600 dekar inngår ikke i denne bestandsplanen.

1.1.2 Eiendomsforhold

Forollhogna villreinområde er ett vald som består av 39 ulike sammenslutninger av rettighetshavere (grunneierlag, jaktfelt, statsallmenninger). Se Tabell 2, over jaktfelt

I 1999 ble 18 vald i Tynset og Rennebu slått sammen til ett jaktområde, Kvikne Østfjell villreinjaktområde, og i 2004 ble Budalen villreinjaktområde dannet, en sammenslåing av i alt 5 tidligere jaktfelt.

Tellende areal for reinsjakt i Forollhogna villreinvald er per 1. 5. 2018, på i alt: 1 843 181 dekar.

Av totalarealet er:

- 849 000 dekar (46,5 %) statsallmenning og
- 994 181 dekar (53,5 %) privatområde.

En oversikt som viser tellende areal for de enkelte jaktområder / jaktfelt følger som vedlegg til bestandsplanen.

Villreinstammen var vinteren 2018 på ca. dyr i henhold til minimumstilling.

1.2 NATURGRUNNLAGE

1.2.1 Områdebeskrivelse

Med sine slake formasjoner og vide daler, minner Forollhogna-området mer om ei vidde enn et fjellparti. På snaufjellsplatået er høydeforskjellene mellom topper og dalbunner ca 2-300 meter. Fjellvidda ligger omtrent på 1 000 moh. Terrenget er lett og fint. Her er det faste gras- og lyngkledder, og rike myrområder.

Det rolige landskapet brytes opp av noen få topper som strekker seg mot 1 200 moh. Den høyeste toppen Forollhogna, danner med sine 1 332 moh. et naturlig sentrum i området. Toppen ligger på fylkesgrensa mellom Hedmark og Sør-Trøndelag. Fjellområdet er lite tilrettelagt og har få mekaniske inngrep. Ca. 1 650 km² av villreinvaldet er snaufjell. Områdene nord og nord-øst for Forollhogna skiller seg fra resten av området med sin særegne topografi – dype daler og bratte fjellsider.

Fra alle kanter strekker det seg frodige dalfører inn mot det sentrale fjellområdet. Seteraktiviteten har hatt gode forhold i de frodige dalene. Forollhogna-området har noen av landets mest aktive setermiljøer. Et nett av seterveger fører inn i området fra ulike kanter.

1.2.2 Geologi

Hele den ca. 1 800 km² store vidda rundt Forollhogna, avgrenset av de øverste delene av elvene Orkla, Gaula og Glåma, ligger geologisk sett i sin helhet innenfor det såkalte Trondheimsfeltet. Dette består av rike, kambrosiluriske bergarter, med stedvis intrusive kaledonske bergarter. Trondheimsfeltet består generelt av næringsrik, kalkholdig og lettforvitrende berggrunn. Selve berggrunnen gir et godt grunnlag for en næringskrevende flora, men i store deler av området er berggrunnen dekket av mindre næringsrike løsmasser. Det gjør at den rikeste floraen fins i de områdene hvor løsmassene ikke dekker fjellgrunnen.

Den generelt kalkholdige og lett forvitrende berggrunnen gir alt i alt særlige gode biologiske forutsetninger. Reinen bys også gode betingelser her, med blant annet en gunstig sammensetning av ulike funksjonsområder.

1.2.3 Klima

Klimatisk sett er området uensartet. I nord og nord-vest er klimaet likt kystklimaet. Dette innebærer mer nedbør og jevnere årstemperaturer enn for områdene i sør hvor klimaet er mer kontinentalt. Både temperaturer og nedbørsforholdene varierer innenfor villreinområdet. Nordlige dalfører har sjelden vintertemperaturer under -20 °C og sommertemperaturer over 20 °C, mens sørlige områder hvert år har vintertemperaturer under -30 °C og sommertemperaturer over 25 °C. Støren og Rennebu topper nedbørsstatistikken med mellom 800 og 900 mm årsnedbør. Tynset og Dalsbygda har lavest nedbørsmengde med henholdsvis 400 og 500 mm årsnedbør.

I fjellet er det særlig snømengden og dens fordeling som bestemmer mønsteret for vegetasjonens mosaikk. Ut fra tall for snømengder i området, kan en forvente større innslag av snøleiesamfunn i nord, og mer rabb og lesidevegetasjon i sør. Snøforholdene styrer i stor grad reinens aktivitet og bruk av leveområdet både vinter og sommer. Kunnskap om snøforholdene er derfor viktig i forvaltningen av villrein.

1.2.4 Vegetasjon

Forollhogna villreinområde skiller seg ut fra de fleste andre villreinområder ved manglende innslag av høgalpine områder (ca. 7% impediment) og en variert primærproduksjon over nærmest hele arealet. Dette gir seg utslag i et balansert sesongbeite tilbud for reinen. Snaufjellet ligger på lågalpint høydenivå, med sluttet vegetasjon og mye myr, lyngheier og kratt. Bjørkebeltet strekker seg i sør opp til 900-1.000 moh. På grunn av klimagradiert med kontinentalt klima i sør-øst og mer oseatisk klima i nord-vest, går bjørkebeltet i nord bare opp til 750-800 moh. Området har en meget høy naturlig produktivitet. Det gjør at det er stor variasjon i plante- og dyrelivet. Rike vierforekomster er viktig vårbeite for reinen i Forollhogna. En rekke truede plantearter finnes i området. Fjellområdene preges av fattig hei-vegetasjon. På grunn av løsmassene og et humuslag som er dannet i skogområdene, er det fjellområdene over 1100 m som har det mest interessante plantelivet.

1.3 VILLREINEN I FOROLLHOGNA

1.3.1 Forollhognareinen

Forollhogna villreinområde har en meget høg naturlig produktivitet. Villreinstammen i dette området er kjent for å være en av verdens mest produktive, med en avkastning på 15 -18 kg kjøtt pr. km².

FOROLLHOGNA-OMRÅDET ER KJENT FOR

- Høg kalveproduksjon
- Tidlig kalving, fra 25. april
- Store bukker og flotte gevirer
- Stor andel bukk i vinterstammen
- Reinen viser liten skyhet for mennesker (i forhold til øvrige villreinområder)
- Etablert lokal forvaltning fra 1965 med rettet avskyting siden 1968.

Genetisk sett skiller reinen i Forollhogna seg en del fra andre villreinområder. Det har imidlertid vært villrein her i tidligere tider og skriftlige notater fra 1700-tallet viser at området også den gang var kjent for sin storvokste rein. Etter at villreinen hadde vært fredet i tidsrommet 1919-1955, ble det i 1956 gitt tillatelse til villreinjakt i dette området.

Fra 1968 har det blitt etablert en praksis for rettet avskyting med følgende fordeling: 1/3 bukk, 1/3 simle og 1/3 kalv. I 1972 ble det innført gradering av bukkekvota i liten bukk og stor bukk.

Siden 1982 har kvota i hovedsak vært fordelt med 40 % kalv, 30 % simle og 30 % bukk (hvorav 1/3 stor bukk og 2/3 liten bukk – fra og med 2016 5 % stor bukk og 25 % liten bukk). Gjennom dette er storbukkene i stor grad skjermet i jaktuttaket.

Forollhogna villreinområde er et av de få områdene i landet hvor villreinstammen har noenlunde intakte sommer- og vinterbeiter. Avskytingen og stammestørrelsen har vært stabil de siste 20 årene. Siden 1980 har vinterstammen med få unntak ligget på mellom 1700 og 1800 dyr. Dette er godt under beregnet bæreevne for området (se under pkt. 1.3.3). Villreinen i Forollhogna, Ottadalen nord og Norefjell skiller seg ut fra øvrige villreinbestander ved at de viser liten skyhet for mennesker. For Forollhognaområdet ser dette ut til å endre seg nå med større skyhet overfor mennesker.

1.3.2 Reinens arealbruk

Reinen sin bruk av området varierer gjennom året, og det varierer også over tid. Dette ser vi av registreringer som er gjort i området. Det er også forskjell på bukkeflokkenes beiteområder og fostringsflokkenes beiteområder.

Forskjellene i bruken av området kommer klart fram i NINA- rapport 528. Kartet som viser områdebruken vedlegges bestandsplanen.

Vinterbeiteområder

Selv om reinen har god tilgang på vinterbeite i Forollhogna, ser en at dyra her som i andre områder kan benytte bestemte områder år etter år, helt til laven er nærmest nedbeitet. Da tar den i bruk andre områder.

Dersom vi trekker ei linje fra Sattåhaugen til Synnerdalen kan man grovt sett si at fostringsflokkene (simle, ungdyr og kalv) oppholder seg vest for denne linja vinterstid. Vinterbeiteområdene som benyttes i dag ligger vesentlig vest for Forollhogna, og i større grad nord for elva Ya enn sør for denne. Bukkeflokkene vil i større grad trekke øst for linja mellom Sattåhaugen og Synnerdalen. De oppsøker gjerne perifere, men gode vinterbeiter på tanger og lignende. Enkelte vintre kan også fostringsflokkene beite på østsida av denne linja, men dette er mer sporadisk. Om sommeren er det mer sjeldent at fostringsflokkene trekker øst for denne linja. Området øst for Forollhogna er et stabilt storbukkområde med ca 200 bukker.

Kalvingsområder

Kalvingsområdene ligger vest for linja mellom Synnerdalen og Sattåhaugen. I kalvingstida trafikkerer reinen mye. Den kan gå opp til 10 km pr dag. Frykten for rovdyr gjør at reinen i større grad flokker seg i denne tida. Relativt kort tid etter simla har kalvet, vil hun derfor søke tilbake til flokken for å verne kalven sin.

Nøyaktig hvilke områder som brukes, varierer noe fra år til år, fra Bjørgan i nord, Haukfjellet og vest for Endalen og sørover er sentrale områder. Store og lille Y-tangen synes å være viktige områder i forbindelse med kalving. Under kalvetellinga i juni har fostringsflokkene oppholdt seg mye i området rundt Grøntjønna og fremover mot Grønhøa, Bratthødalen, Gjersjøhøa og Kampan.

Hvilke områder som brukes til sommerbeiter varierer svært mye fra år til år. Om høsten trekker reinen mot vinden. Med nordavær vil den befinne seg langt nord i området, ved sørlig værtrekk, sør i området osv. Over tid bruker reinen hele området – og det er derfor viktig å forvalte området som en helhet, der alle deler er like viktige.

1.3.3 Bæreevne

Beiter

Forollhogna har generelt en jevnere fordeling av sesongbeiter enn de fleste andre villreinområder. Det er lite av snøleivevegetasjon som smelter frem gjennom sommeren. Dette er som følge av låge fjell i et slakt og rolig landskap, hvor snøsmeltingen skjer over en relativt kort periode. Unntaket er deler av området nord – nordøst for Forollhogna der topografien er en helt annen enn i områdene sør, sørøst og vest for Forollhogna der det er betydelig innslag av rike våtmarker og myrer som gir frodige grøntbeiter. Studier av reinens beitevalg i juli viste høy preferanse for urteaktige planter samt vier og noe lavere preferanse for grasaktige planter. Av potensielle vinterbeiter er innslaget rikt og ved flytaksring i 1980 ble dette taksert til 36 % av totalarealet. Dette bekreftes av senere vegetasjonsskart (Ødegård 1992).

I forvaltningen av villrein er vi interessert i en stabil stammestørrelse og en jevn produksjon. Det er derfor interessant å vite hvor mange dyr beitene tåler på varig basis. Det er flere metoder for å beregne områdenes potensielle bæreevne:

- Gaare & Erikson (1981) vurderte ut fra beitetaksten i 1980 den potensielle bæreevnen til å være 4165 dyr i vinterstammen ved høyeste lavtilvekst, og 2975 dyr ved laveste lavtilvekst
- Utfra Gaare og Skogland (1980), Gaare et al. (1999), Gaare og Tømmervik (2000) er det mye vinterbeiteområde som ikke er tilgjengelig for reinen om vinteren på grunn av snødekket. "Ved utregning av vinterbeitekapasiteten for de vegetasjonstyper som faller inn i de arealer med minst snø på etterjulsvinteren så kommer vi fram til et reintall på 2040 rein", Tømmervik et al. (2003)

- *Lavbeitemodellen*. Forutsetningen for denne modellen er at lavbeitet er en minimums-faktor for reinstammen. Ut fra denne modellen har Eldar Gaare beregnet den *potensielle* bæreevnen i Forollhogna til ca 5 800 dyr
- Skogland har utviklet en modell for beregning av bæreevne hvor man tar hensyn til at både vinterbeite og sommerbeite kan være en begrensende faktor. Ut fra denne modellen bør ikke antall dyr i Forollhogna overstige ca 2 800.
- Tilrådingen i ”Kartlegging av reinbeiter i Forollhogna villreinområde”, anbefaler at bestanden økes til cirka 2 000 dyr, Tømmervik et al. (2003),.

Det er vanskelig å vite eksakt hvor mange dyr beite i Forollhogna tåler før de forringes. Kondisjonsundersøkelser i området kan ikke påvise noen nedgang i dyrenes kondisjon siden 1969. Det er derfor mye som tyder på at det er rom for en større villreinstamme i Forollhogna. Rettighetshaverne har holdt bestanden på et lavere nivå enn potensiell bæreevne og vinterstammen har aldri vært over 2 000 dyr.

Rein som kommer ned på setervoller og innmark kan føre til konflikt med landbruksnæringen. Likeledes dersom reinen prefererer enkelte beiteområder, som dermed blir utsatt for større press enn andre. Noen få områder i Forollhogna viser tegn til slitasje pga. tråkk. Totalt sett er beiteressursene så store at både villreinstammen og antall sau i utgangspunktet kan økes. Likevel er det fornuftig å holde reinsstammen på samme nivå som tidligere målsetting; ca. 2.000 dyr. Da unngår man denne type konflikter. Tømmervik et al. (2003) påpeker behovet for å se på den totale beiteressursen på sommerbeite beskattes av både beitedyr og villrein, og bør nok ikke presses opp mot anslått sommerkapasitet på 4 400 rein.

Moderat fastsettelse av stammestørrelsen er uansett en god forsikring mot beitestress og kondisjonssvikt under normale miljøforhold. I fremtiden er det ikke sikkert at det er villreinstammen med høyest kjøttproduksjon som tilfører fjellbygdene mest. Dyrenes sunnhet og størrelse er også et moment som bør være med ved fastsettelse av stammestørrelse.

Rettighetshaverne i Forollhogna villreinvald har vedtatt å stabilisere vinterbestanden på ca. 2000 dyr i planperioden.

2. AREALFORVALTNING

Villreinen er avhengig av større sammenhengende områder, uten store tekniske inngrep. Det krever ei god og restriktiv arealforvaltning i alle kommuner med areal i villreinområdet. Ny regional plan for Forollhogna i regi av Fylkeskommunene vil bli et nyttig redskap for framtidig arealforvaltning av området sammen med nasjonalparkstyret og nasjonalparkforvalter(e).

2.1 INNGREP OG FORSTYRRELSER (TRUSLER)

Forollhogna-området er gjennomgående lite belastet med inngrep og forstyrrelser i forhold til mange andre villreinområder. Sentralområdene for reinen har opprinnelig verken turiststier, veger eller andre begrensende elementer av vesentlig omfang. Kraftutbygginger er gjennomført i områdets utkanter (Falningsjøen, Sverjesjøen og Ya).

Hovedtrusler for villreinen i Forollhogna

- naturinngrep og oppsplitting av villreinens leveområder
- menneskelig ferdsel og aktivitet i området (dersom denne blir for stor)
- miljøfaktorer (langtransportert luftforurensning)
- ”de små vedtaks tyranni”

Forollhogna villreinområde er (som andre villreinområder) likevel sårbart for inngrep, fordi kjerneområdet egentlig er ganske lite.

Et finmasket setervegnett fører deg inn til kjerneområdet fra mange ulike kanter, og små nye inngrep kan få relativt store konsekvenser. Det samme gjelder forvaltningen av de ytterste områder av villreinområdet. Flere inngrep fra ulike kanter, selv om hvert av dem er små arealmessig i forhold til totalarealet, kan forringe området vesentlig. Det er derfor svært viktig å ivareta en total og samlet forvaltning av

området. Ferdsele fra ”Synnerdalen” og Sattåhaugen og opp på toppen av Forollhogna har nå, etter at en fikk nasjonalparken, blitt så omfattende at den virker negativt på reinens trekk forbi Forollhogna / Forollsjøen og nordøstover mot områdene i Holtålen og Singsås. Erosjonen i stien er nå også merkbar og det må trolig på sikt iverksettes tiltak.

Denne problematikken er behørig vurdert og dokumentert i NINA's Ferdelsprosjektet som ble avsluttet våren 2017. Deler av rapporten vedlegges bestandsplanen som vedlegg.

Det meste av arealet innen et villreinområde er over år, og gjennom året, like viktig for villreinen. I kalvingstida må det utvises særlige hensyn til villreinen. I perioden 15.april – 1.juni, bør man søke å unngå all ferdsel i området som unødig forstyrrer villreinen. Viltlovens § 8 åpner for ferdsels-regulering. Dette bør det informeres om, slik at folk kjenner sitt ansvar.

2.1.1 Motorferdsel i utmark

Praksis vedrørende søknader om dispensasjon fra lov om motorferdsel i utmark, bør samordnes for hele området (både sommer- og vinterstid). Det samme gjelder forskrifter og retningslinjer gitt i den enkelte kommune. Rettighetshaverne bør drøfte hvilke veger som ikke bør brøytes vinterstid, og hvor scootertrafikken også bør begrenses. Her er det viktig med aktiv informasjon om hva som er tillatt og ikke og samtidig bidra til en mer aktiv oppsynstjeneste. Økt samarbeid mellom villreinoppsynet, kommunene, SNO og lokalt ansatt politi er nødvendig.

I Forollhogna nasjonalpark er det gitt egne bestemmelser om motorisert ferdsel i utmark. Dette innebærer at stort sett all motorisert ferdsel i nasjonalparken krever særskilt dispensasjon fra verneforskriften.

Ferdselsforbud med snøscooter

I Forollhogna villreinvald har rettighetshaverne innført ferdselsforbud med snøscooter i kalvingstida for villreinen dvs. fra 15.april. (årsmøtevedtak 5.april 1986).

All nyttekjøring inn til buer i sentrale deler av området skal foregå før 15.april. Det kan gjøres unntak for transport i ytterkantene av områdene, dersom det foreligger særlige grunner til dette.

2.2 FORVALTNINGSSTATUS

2.2.1 Forollhogna nasjonalpark

Verneplan for Forollhogna med tilliggende dalfører ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 21. desember 2001. Verneområdet består av Forollhogna nasjonalpark og 8 tilgrensende landskapsvernområder. Vernet berører kommunene Rennebu, Midtre Gauldal, Holtålen og Røros i Sør-Trøndelag fylke og Tynset, Tolga og Os kommuner i Hedmark fylke. Røros kommune er ikke berørt av selve nasjonalparken.

Vernet av Forollhogna er spesielt og unikt på landsbasis, ikke pga sin størrelse i areal, men på grunn av sitt omfang mht. brukerinteresser, en stor andel privat grunn og aktiv landbruksdrift. Nasjonalparken ligger i hovedsak over skoggrensa, mens landskapsvernområdene dekker seterdalene og innfallsportene inn til nasjonalparken.

Innenfor landskapsvernområdene er det nærmere 60 seter i aktiv drift med melkeleveranse fra setra. Et betydelig antall sau, kyr og ungdyr slippes på beite i utmarka. Det er også saubesetninger fra mere rovdyrutsatte områder som nå er flyttet til og beiter i Forollhognaområdet.

Verneformål og bestemmelser framgår av verneforskriftene til det enkelte område. Det er utarbeidet en felles forvaltningsplan for Endalen, Budalen og Fordalen. De andre områdene har egne forvaltningsplaner. Forvaltningsplanene gir ei beskrivelse av verneområdet, samt utfyllende kommentarer til forskriften.

Formål med vernet

Formålet med opprettelsen av Forollhogna nasjonalpark er å bevare et stort sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde i Midt-Norge, med en naturtype som ikke er representert i de andre nasjonalparkene. Et sentralt mål for vernet er å ta vare på biologiske kvaliteter og et særpreget naturlandskap. Området har meget høy naturlig produktivitet med et rikt og variert plante- og dyreliv. Her finnes landets mest produktive villreinstamme, og mange truede dyrearter har tilhold i området.

Formålet med opprettelsen av landskapsvernområdene inn mot Forollhogna nasjonalpark

Å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner, skapt gjennom aktiv jordbruksdrift, utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

For å ivareta områdenes verdier som kulturlandskap er det helt sentralt at den aktive seterdrifta fortsetter sammen med at ulike dyr (sau, ku, geit, ungdyr, hest) går på utmarksbeite.

I seterdalene inn mot Forollhogna nasjonalpark er det derfor fortsatt et aktivt seterliv av et betydelig omfang.

2.2.2 Forvaltning av verneområdene

Fram til like etter årsskiftet 2010-2011 har Forollhogna nasjonalpark vært forvaltet etter den såkalte "bløtkakemodellen", der hver enkelt kommune hadde myndighet for sin del av nasjonalparken og sine Landskapsvernområder.

Nytt forvaltningsregime som består av et styre med en representant fra hver av de berørte kommunene samt en representant fra hver av de berørte fylkeskommuner ble innført fra 1. 1. 2011. Styret har videre nedsatt et arbeidsutvalg på tre medlemmer som har fullmakt til å treffe vedtak etter naturmangfoldloven / verneforskriftene i enkeltsaker som ikke har stor betydning for verneverdiene. Fra 1. 1. 2017 er det ansatt to nasjonalparkforvaltere som fungerer som sekretariat for nasjonalparkstyret / arbeidsutvalget.

Forvaltningen av de perifere områdene er vel så viktig som selve kjerneområdet, fordi aktivitet og tilrettelegging i seterdalene også vil ha innvirkning på trafikk, ferdsel og bruk av kjerneområdet i Forollhogna. Det meste av seterdalene omkring Forollhogna er vernet som landskapsvernområder. Regionplan for Forollhogna villreinområde blir et viktig redskap for framtidig forvaltning av villreinområdet.

Villreinens krav til leveområder bør innarbeides i de kommunale viltkartene og i de databaser som er knyttet til disse. Det er viktig at dette arbeidet blir samordnet, og om mulig bør man utarbeide et særskilt viltkart for Forollhogna-området med basis i de kommunale viltkartene. Dette bør igjen legges til grunn for videre forvaltning av området som helhet.

2.2.3 Etablering av Statens naturoppsyn

Statens naturoppsyn (SNO) ble etablert i Forollhogna-området i 2005. Det ble opprettet ett kontor på Kvikne og ett på Støren. SNO har som oppgave å drive naturoppsyn med hjemmel i lov om statlig naturoppsyn innenfor sitt oppsynsområde. Formålet er å ivareta nasjonale miljøverdier og forebygge miljøkriminalitet. Mer konkret medfører dette kontroll av bestemmelsene gitt i Naturmangfoldloven (erstatter tidligere bestemmelser i Friluftsløvsloven, Naturvernloven, Motorferdselloven, Kulturminneloven, Viltloven, Laks- og innlandsfiskeloven og deler av Forurensningsloven). Oppsynet driver også veiledning og informasjon, samtidig som det kan drive skjøtsels-, registrerings- og dokumentasjonsarbeid.

SNO samarbeider tett med Forollhogna Villreinutvalg og deres deltidsoppsyn, og med fjelloppsyn ansatt av Fjellstyrene i Midtre Gauldal, Ålen og Haltdalen fjellstyrer og Kvikne Utmarksråd. I tillegg samarbeider de med Kvikne nasjonalparksenter om veiledning- og informasjonsoppgavene. Ansatte nasjonalparkforvaltere er også en sentral samarbeidspartner for SNO.

2.3 UTFORDRINGER

Det bør etableres god kontakt mellom rettighetshaverne, **de 2 villreinalda innen villreinområdet**, villreinnemnda og det nye regimet for forvaltning av nasjonalparken med omkringliggende landskapsvernområder. Retningslinjer og praksis bør samordnes.

Skolene har en spesielt viktig rolle i å oppdra kommende generasjoner av jegere, rettighetshavere og andre til å bli *gode forvaltere*. Det bør også legges økt vekt på forvalterrollen i jegerprøveopplæringa. Forollhogna villreinald har nå i 4 år gjennomført et prosjekt opp mot 9. trinn på ungdomsskolene rundt villreinområdet. Prosjektet omfatter undervisning og praktisk jakt. Rettighetshaverne bør bevisstgjøres på sin forvalterrolle og ta ansvar for at villreinens leveområder ikke forringes eller reduseres.

All tilrettelegging for *opplevelse og rekreasjon* og styring av dette bør ses i sammenheng. Det bør utarbeides en felles strategi for hvordan slik tilrettelegging kan og bør skje. Et arbeid som nasjonalparkadministrasjonen er i ferd med å gjennomføre.

Det har nå blitt nødvendig å tilrettelegge for *parkering* pga. økt ferdsel. Bevisst valg av områder for tilrettelegging og styring av ferdsel til bestemte mål og traseer (eks. Forollhogna fra Budalen og Sattåhaugen). Det er videre gjennomført et ferdselsprosjekt som viser hvordan ferdsel inn i villreinområdet påvirker villreinen. Sluttrapporten følger bestandsplanen som vedlegg. Gjennom samarbeid mellom rettighetshavere og nasjonalparkforvalter arbeides det med å til rette legge for besøkende i randsonene til villreinområdet / verneområdene.

Dersom det gis ut *informasjon* (kart, brosjyrer etc.), bør man bevisst styre folk dit man vil ha dem og bidra med kunnskap som sikrer bevisste brukere med forvalteransvar. Bevisst vurdering av hva som er god informasjon, eller ikke ønskelig informasjon. *Organisert ferdsel* bør styres til de tider av året hvor forstyrrelsen er minst, og i kontrollerte former (unngå kalvingsperioden).

3. BESTANDSREGISTRERINGER OG BESTANDSSTATUS

3.1 TELLINGER

Forollhogna villreinområde er med i overvåkingsprogrammet for hjortevilt i regi av NINA (Norsk institutt for naturforskning). Gjennom dette overvåkingsprogrammet er det blitt utført kalvetellinger og strukturtellinger hvert år i perioden 1992 - 2016. Innsamling av kjevev skjær hvert år. NINA har også stått for kondisjonsundersøkelser i 1992 og hvert år i perioden 1994 - 2011. Kondisjonsundersøkelser er også foretatt på 80-tallet. Dette arbeidet er videreført frem til dags dato.

Kalvetellinger og strukturtellinger er de tellinger som statistisk sett er mest sikre og bør prioriteres høyt. Slike tellinger bør utføres årlig i områder som har en vinterbestand på over 1 000 dyr. På grunnlag av varierende / redusert tilvekst i bestanden etter 2001, har minimumstillingene for å få god kjennskap og vinterbestanden vært høyt prioritert. Det har vært gjort flere forsøk på å få gode telleresultater, for å bedre treffsikkerheten i stammeforvaltningen. I tillegg har det vært gjennomført bukkeflokkregistreringer hver vår, der resultatene er utgitt i rapportform fra NINA.

3.1.1 Kalvetellinger/kalvetilvekst

Kalvetilvekst er et mål for bestandens produksjonsevne. For å finne kalvetilveksten i en bestand, foretar en i de fleste villreinområdene tellinger av antall kalv pr. simle-ungdyr i fostringsflokkene etter kalving.

Den første kalvetellinga i Forollhogna ble foretatt i mai 1971. De fire første tellingene ble foretatt fra bakken, mens de resterende er optelling etter flyfotografering.

Kalvetellingene blir nå gjennomført om sommeren, som oftest i juni måned.

Gjennomsnittet for årene 1985-1991 er omtrent 60 kalv/100 simle-ungdyr. Gjennomsnittet for årene 1992-1999 er noe høyere med 62 kalv/100 simle-ungdyr. I perioden 2000-2005 sank gjennomsnittet til 59,6 kalv/100 simle-ungdyr, for perioden 2006 – 2011 er gjennomsnittet 57,3 kalv /100 simle-ungdyr og for perioden 2012 – 2017 57,4 % (den laveste registrerte andelen kalv, 50,6 %, ble registrert i 2016) .

På bakgrunn av lav kalvetilvekst i flere år, ble det våren 2005 igangsatt et "Kalvetapsregistrerings prosjekt" i regi av villreinutvalget. SNO sto for den feltmessige koordineringen, og det meste av arbeidet ble gjort på dugnad. Videre ble det våren 2016 startet et nytt prosjekt for registrering av kalvetidspunkt.

Oversikt over kalv / 100 simle-ungdyr vises i vedlegg til bestandsplanen.

3.1.2 Minimumstillinger

Minimumstillinger blir foretatt ved hjelp av flyfotografering vinterstid. Minimumstillingene er viktige for forvaltningen og for å kunne anslå bestandsstørrelse. I Forollhogna ble den første vintertelling utført i 1966. Etter dette ble det ikke utført telling før i 1973. Fra 1973-1992 er det blitt utført årvisse vintertellinger, unntatt årene 1979, 1987 og 1989. I perioden 1983-1992 har vinterstammen holdt seg jevnt på 1 700 - 1 800 dyr. Avskytingen i denne perioden er derfor tilnærmet lik tilveksten i stammen. Dette er da i tråd med målsettingene om stammestørrelse i området. Gjennom siste periode har avskytingen variert mye for å bringe bestanden tilbake til vedtatt størrelse og siste vintertelling viste en bestand på ca. 1.750 dyr.

3.1.3 Strukturtellinger i Forollhogna

Strukturtellingene utføres årlig og har 3 mål: de skal gi et anslag på kjønnsforholdet og alderssammensetningen i stammen etter jakt, og de kan sammen med kalvetellingene være et viktig korrektiv til minimumstillingene.

Brunstperioden er den eneste tiden på året hvor alle kategorier av villrein er samlet i samme område. For å finne sammensetningen av ulike kategorier dyr i bestanden blir det derfor gjennomført strukturtellinger. Dyrene klassifiseres i følgende grupper: Simle, kalv, bukk 1,5 år, bukk 2,5 år, bukk 3,5 år og eldre bukk. Ved strukturtellingene er det storbukkandelen som er lettest å bestemme, mens det blant de minste dyrene kan være vanskelig å skille simle fra ungbukk.

Med unntak av 1992 er det gjennomført strukturtellinger hvert år siden 1987. En gjennomgående stor andel av bestanden er blitt telt. Ser vi på målene for bestandsstrukturen i stammen (21 % kalv, 45 % simle, 13 % bukk 1 ½ år og 2 ½ år og 21 % bukk 3 ½ år) har en nå gjennom tiltak nærmet seg målet selv om bukkesegmentet fortsatt er noe under bestandsmålet (ungbukk) mens simleandelen er tilsvarende over målet (se tabellen i vedlegget).

Brunststarten er tidlig i Forollhogna, og rett etter jaktslutt starter strukturtellingene. Strukturtellingene, dvs. alders- og kjønnsbestemming av villreinen i Forollhogna, startet i 1980. Villreinforskeren Terje Skogland var den som starta opp arbeidet. Siden oppstarten i 1980, er det gjennomført årlige tellinger med få unntak.

3.2 VEKTUTVIKLING OG KONDISJON

Som uttrykk for reinens kondisjon brukes målet på kjevelengden (mm) og slaktevekten (kg) i forhold til alder. Tennene brukes til aldersbestemmelse, ut i fra utvikling og vekstsoner i tannrøttene. Disse dataene utgjør viktige holdepunkter i forvaltningen av villreinstammene våre ved at de er med og belyser kjønns- og aldersstruktur i bestanden og produksjonsevne i ulike årsklasser.

3.2.1 Kjeveinnsamlinger og kjeveundersøkelser

Forollhogna villreinområde er med i overvåkingsprogrammet for hjortevilt i regi av NINA der innsamling og analyse av kjevene er et vesentlig bidrag til å følge med i villreinstammens kondisjon. Innsamling av kjeve og slaktevekter bør gjennomføres hvert år, og med en mer grundig gjennomgang av kjevematerialet hvert 5.år.

Kjevelengdene blir målt og dyrene blir aldersbestemt ved hjelp av tannsnitting. For å undersøke kondisjonen i bestanden blir disse verdiene sammenholdt med slaktevekta for dyrene.

I Forollhogna er det samlet inn kjeve i årene 1968-69, 1980, 1985, 1987, 1992, 1994 og 1995. Kjevene samles nå inn hvert år. I 1997 var innleveringsprosenten i underkant av 90, det samme i 1998, noe som betegnes som svært bra. Men fremdeles er det noen rettighetshavere som ikke følger opp denne viktige delen av forvaltningen til punkt og prikke. Selv om det er en høy innleveringsprosent, bør det være et mål å bli enda bedre. Det er en fordel om jegerne leverer inn kjeve og kontrollkort etter jakt til rettighetshaver som de har kjøpt jakten av, da dette gir den enkelte rettighetshaver bedre oversikt på hva som er levert inn.

Innsamling av kjeve på flere steder krever at det finnes stasjoner med personell som kan veie slaktene nøyaktig og samle inn kjevene og sjekke om nødvendige opplysninger er notert på kjevelappene. Det er et mål å få innleveringsprosenten opp mot 100.

3.2.2 Vektutvikling og kondisjon

Slaktevektene sier mye om dyrenes kondisjon. Når nøyaktige slaktevekter blir sammenholdt med nøyaktig alder i forbindelse med kjeveinnsamlingene får man det beste utgangspunktet for å vurdere utviklingen innen de ulike kjønns- og aldersgrupper.

Gjennomsnittlige slaktevekter for kategoriene bukkekalv, simlekalv, bukk 1 ½ år, simle 1 ½ år, simle 2 ½ år og eldre liten bukk, har gått ned. For storbuk er det vanskelig å trekke noen konklusjoner. På bakgrunn av lave kvoter i årene 2003-2005, førte dette til lavt dataomfang, og gir mer upresise data i denne tidsperioden.

Kondisjonsundersøkelsene viser at det har vært en overveiende nedgang i vekt på alle kategorier dyr, mens kjevelengdene har vært stabil hos åringsbukkene og simlene. Både slaktevekt og kjevelengder er betydelig redusert hos kalver og ett og et halvt år gamle dyr (*fågrappport 022 NINA*). Dette forklarer Skogland med at jegerne skyter selektivt de største simlene. Lette simler føder mindre kalver, som ikke greier å ta igjen vektetapet i løpet av sommeren. Jegerne skyter også selektivt de største kalvene.

Kondisjonsundersøkelsene i området basert på kjeveinnsamling/kjeveundersøkelser og slaktevekter kan ikke påvise noen nedgang i dyrenes kondisjon.

Veiing

Fra 1995-96 ble det innført kontrollert veiing hos de største rettighetshaverne. Før dette veide den enkelte jeger slaktet sitt selv, og førte vekta på kortet. Tallene før 1995 baserer seg på jegerens egen veiing. Vi ser av de tre siste rader i tabell 3, at gjennomsnittsvektene for 10-års perioden 1980-89 sammenlignet med gjennomsnittsvektene for perioden 1990-2005 gjennomgående er lavere med unntak av kategorien bukk 2 ½ år og eldre.

Egen veiing er ofte foretatt tilfeldig. Statistikken for årene etter 1995 er dermed mer pålitelig enn tallene før denne perioden. I Vingelen hvor slaktene har vært veid i en lengre periode, har vektene gjennomsnittlig ligget lavere enn området som helhet. Etter 1995 når veiing for hele området ble gjennomført, ser man en markert nedgang i slaktevekter. Etter dette året har slaktevektene vært relativt stabile.

Det er utarbeidet en felles til jegerkontrakt for Forollhogna villreinvald, der det er tatt inn de minimumskrav som denne skal inneholde, deriblant krav om veiing. I 1998 ble 90 % av dyra veid, i 1999 ble 91.3 % av dyra veid, i 2005 ble 83% av dyra veid og i 2010 ble 99 % veid (noe usikkert om alle er veid på veiestasjon). Den tyngste bukken som ble veid i 1998 var på 105 kg, i 2010 97 kilo og nå i 2017 på 106 kilo.

Det er et mål at alle dyr blir veid. Det er også viktig at dyrene blir veid likt. Det varierer om dyra blir veid ferske eller etter modning. Dette gir også utslag på vekta. Det er 9 veiestasjoner i området i dag: Dalsbygda, Vingelen, Tynset (3 stk.), Rennebu, Budalen, Ålen, Haltdalen og Soknedal. All veiing bør foregå på veiestasjoner. Korrekt

veiting er viktig – fordi den skal sammenholdes med korrekt alder, som danner grunnlaget for å vurdere dyrenes kondisjon. Det skal ikke skjæres vekk kjøtt eller spekk.

3.2.3 Naturlig dødelighet

De naturgitte forholdene som rovdyr, topografi, bestandsstruktur, beite og lignende har ikke noen vesentlig betydning for dødeligheten i Forollhognastammen. Den naturlige dødeligheten har derfor vært lav. Rovdyr registreres årlig i området, og da oftest jerv. Jerven gjør skade på bufe i varierende omfang, men det er ikke vist negativ påvirkning på villreinstammen i Forollhogna. Videre er det registrert utstrakt aktivitet av kongeørn i kalvingsperioden. I forvaltningen har vi derfor valgt å legge inn 4 - 5 % irregulær avgang som skal være dekkende for årsaker som ikke skyldes jakt.

Det er imidlertid klart at det er jegeren som er den mest betydningsfulle predatoren. Hvert år blir ca. 30 - 40 % av vinterstammen tatt ut i løpet av den månedslange jakta. Dette fører til meget stor påvirkning på bestandsstrukturen fra jegerens side. Det er da av stor betydning hvilke dyr som blir tatt ut i jakta.

3.2.4 Jegerseleksjon

Reinen i Forollhogna blir betraktet som lite sky, og det er dermed lett å velge ut det dyret man ønsker å felle. Størrelse og gevir er de faktorene som jegeren legger til grunn for utvelgelsen. Jegerseleksjon har størst betydning for individene når den naturlige dødeligheten er lav.

Forollhogna har i en årrekke vært landets mest produktive villreinområde, med både høy og stabil avkastning. Likeså har fellingsprosenten vært høy og stabil på alle kategorier dyr.

Disse forholdene har sammen med områdets oversiktlige struktur bidratt til at stammen har vært holdt på et stabilt nivå. På tross av dette har vektene og kjevelengden på rein i Forollhogna gått ned over lengre tid (Skogland 1989).

Det skal innføres progressive priser for simle og kalv.

For Forollhogna-området mener man at nedgangen i vektene skyldes jegerseleksjon og ikke dårlige vinterbeiter. Kvikne fjellstyre og Vingelen utmarkslag grep fatt i denne problematikken tidlig, og innførte allerede i 1993 progressiv pris på reinsjakta. Fjellstyrene i Ålen og Haltdalen har også tatt tak i problematikken og gjennom dispensasjon fra prisrammene vedtatt et prissystem som gjør at forskjellene i pris blir merkbare. Dette prissystemet virker slik at jegerne betaler en høyere kilopris når de dyra de feller er større enn gjennomsnittet for den aktuelle korttypen. Over tid vil vi kunne se om dette kan motvirke negativ jegerseleksjon. Det er satt opp diagram som viser vekta på simler og kalv skutt hos de større rettighetshaverne fra 2010. Diagrammene, se vedlegg til planen, viser til dels markerte forskjeller, noe som rettighetshaverne må ta tak i.

Hva kan gjøres for å redusere avskytingen av de største dyrene?

Det er store vektforskjeller innenfor hver dyregruppe. Slik som prissystemene har vært for enkelte vald frem til nå, med en fast pris uansett størrelse, har det vært mye å hente for de jegerne som har skutt de største dyra innenfor hver dyregruppe. Dette prissystemet har nærmest oppfordret jegerne til å skyte store dyr ut fra et økonomisk synspunkt. For å spare de største dyrene, må prisdifferensieringen bli større. Prissystemet bør tilgodese de som feller mindre dyr. Dette bør premieres med lavere priser. De største dyra bør gå til en tilsvarende høyere pris. Det er et mål å få flest mulig til å innføre et differensiert prissystem. Unntak er gruppen liten bukk. Med dagens regler kan det skytes returbukk med inntil 3 takker i hver gevirstang som liten bukk. Det er ikke riktig at det skal betales en høy kilopris for disse dyrene (returbukk).

Når en ser på kurvene for utviklinga i slaktevekter (se vedlegg) for Forollhogna er det klart at noe må gjøres for å stoppe utviklingen. Det er derfor satt et mål om at det skal innføres progressive priser for simle og kalv.

Det kan være ulike måter å gjøre dette på. Hovedsaken er at prisforskjellen mellom små og store dyr i den enkelte dyregruppe blir så stor at det virkelig merkes. Priser som stiger jevnt uten «trappetrinn» er å foretrekke da det da ikke blir samme pris for grupper av dyr. Når en benytter et progressivt prissystem med store forskjeller vil dette medvirke til at en vrir beskatningen over fra store til små dyr.

Villreinjakta på statsallmenning er regulert gjennom Fjellova og prisrammer fastsatt av MND. Fjellstyrene kan derfor ikke prissette villreinjakta slik de selv vil uten særskilt søknad om fritak fra gjeldende prisrammer. Eksempler på hvordan fjellstyrene i Holtålen (etter å ha fått dispensasjon) nå prissetter villreinjakta vises i vedlegg.

Det bør videre arbeides for å premiere de jegere som feller dyr med lavest slaktevekt / slaktevekt under en satt grense i gruppene simle og kalv. Dette bør iverksettes hos alle rettighetshavere og kan gjennomføres ved automatisk tildeling av nytt dyr kommende høst. Slik tildeling må skje via villreinutvalget og før tilgjengelig kvote blir fordelt mellom rettighetshaverne. Dette bør i tilfelle inngå i felles jegerkontrakt.

Under arbeidet til den oppnevnte arbeidsgruppen ble det framsatt forslag om å frede kalv med takker på gevirstengene. Bakgrunnen for dette er at en antar at kalv med takker på gevirstengene er tidligere fødd og har høyere vekt enn kalver uten takker. Det er satt opp en oversikt over kalver skutt i 2016 og 2017 på grunnlag av svarskjema som er innlevert disse 2 årene. Materialet er lite, spesielt for kalv med takker på gevirstengene så en kan ikke trekke for bastante konklusjoner men forslaget bør vurderes tatt inn i jegerkontrakten.

3.3 TILDELT KVOTE OG JAKTUTTAK

I 1985 var fellingskvota på sitt høyeste gjennom tidene med 1009 dyr. Fra 1985 til 2016 har avskytingen under jakta i Forollhogna variert fra 264 dyr i 2005 til 854 dyr i 1985 (477 i 2017).

I perioden 2003 – 2006 var kvotene kraftig redusert på grunn av lavere tilvekst enn forventet noe som førte til lavere vinterstamme. Dette tok rettighetshaverne fatt i på årsmøtet i 2003, og reduserte kvotene fra 750 i 2002 til 400 i 2003. Samtidig endret de prosentfordelingen i uttaket. Denne endringen medførte midlertidig til et mindre bukkeselement, og et noe høyere simleselement, men dette er nå justert igjen slik at strukturen nå er svært lik målsettingen.

Statistikker over avskyting finnes i vedlegg til bestandsplanen.

Tabell 2: Antall felte dyr fordelt på kjønn og alder

Avskytingspolitikken har, med få unntak, vært lik i alle år fra 1992, med 40 % kalv, 30 % simle og 30 % bukk. I forbindelse med nedgangen i bestanden fra 2002 ble det i 3 år gjort markerte endringer i kjønns- og aldersfordelingen i uttaket for å bygge opp bestanden raskt. Simleandelen ble redusert mens bukkeandelen og kalveandelen ble økt. Dette førte til at andelen bukk i bestanden ble redusert, men er nå bygget opp igjen til fastsatte måltall.

For perioden 1992-2017 er det skutt 44 % kalv, 28 % simle og 28 % bukk. Tallene ligger nokså nært avskytingsplan som hadde følgende fordeling 40 % kalv, 30 % simle og 30 % bukk. Av kalveandelen var 52,9 % hanndyr og 47,1 % hunndyr.

3.4 Minimumstillinger og jaktuttak

I planperioden fra og med 1982 (med unntak av 1995 og 2003 - 2005) og fram til og med 2015, har fellingskvoten vært delt opp i 40 % kalv og 30 % simle og 30 % bukk. Bukkekvoten har igjen vært delt inn i 1/3 stor bukk (10 %) og 2/3 liten bukk (20 %).

Etter vedtak i årsmøtet 2016 kan liten bukk nå ha inntil 3 takker i hver gevirstang. I tillegg kan bukk med inntil 2 takker på den ene siden ha ubegrenset antall takker på motsatt side også felles på kort for liten bukk. Bukk med flere takker er storbuk. Fra 1982-2017 er det prosentvise uttaket av de forskjellige kategoriene dyr svært jevnt (se vedlegg til bestandsplanen). Dette er bra når vi vet at mange villreinområder sliter med å få jegerne til å fylle kalvekvota.

3.5 BESTANDSSTØRRELSE, STRUKTUR OG AVSKYTING

Vinterstammen i Forollhogna er holdt stabil på 1700-1800 dyr over en lengre periode. Det var et mål å øke vinterbestanden til 2000 dyr i løpet av siste planperiode, noe som ikke ble oppnådd.

For kommende planperiode er det et mål å øke og stabilisere bestanden på ca. 2000 dyr.

Ved endringer i stammestørrelse skal en beholde vedtatt kjønns og alderssammensetning i kvoten. Endringene skal skje ved endringer i antallet dyr som kan felles.

Det innebærer at fordelingen av kjønn og alder i stammen bør se slik ut etter jakt:

Simler	1 ½ år og eldre	45 %
Bukk	3 ½ år og eldre	21 %
Bukk	1 ½ år og 2 ½ år	13 %
Kalv;	begge kjønn	21 %

Inndeling av jaktkvote skal skje på følgende måte:

Simle	30 %
Bukk	30 %, (5 % storbukk og 25 % liten bukk ²)
Kalv	40 %

For å ha oversikt over bestandens utvikling justeres figur over tilvekst / jaktuttak fortløpende. Regnskapet med tilvekst sett i forhold til uttak viser at vi en periode beskattet for mye i forhold til tilveksten. Dette regnskapet ajourføres årlig på grunnlag av siste minimumstilling for å kunne regne ut den netto tilveksten som har vært. Ut fra figuren ble det beskattet for mye allerede så langt tilbake som i 1999 og fram til . Dette regnskapet kan brukes aktivt i forvaltningen og fastsetting av kvoter for kommende år.

3.5.1 Kvotefordeling

Kvotene blir fordelt etter matematiske prinsipper, på grunnlag av tellende areal godkjent i henhold til Hjorteviltforskriftene. Kvoten som blir vedtatt på årsmøtet fordeles på tellende areal, med nøyaktig brøk med inntil 15 desimaler, et absolutt tall. I tillegg regnes det ut en restprosent som det hvert enkelte jaktfelt tar med seg til neste år. Denne restprosenten vil over tid utjevne seg, og være matematisk korrekt i forhold til kvote og tildeling pr arealenhet. Der som to jaktfelt, A og B, innehar lik brøk, er det jaktfeltet med minst fellingstillatelse, A, som blir tilgodesett med dyr det første året. Det vil ikke ha noe å si for det største jaktfeltet, B, da dette får dyret ”igjen”, som ekstra brøk påfølgende år. Utrekningen skjer på Excel-regneark, og har innlagte formler som ikke endres.

3.5.2 Avskytningsplan

Avskytningsplanen legger opp til å øke og stabilisere bestanden på ca. 2000 vinterdyr i løpet av planperioden. Dersom tilveksten ikke stemmer med planen, vil utvalget justere uttaket slik at planens målsetting oppnås.

Tabell 3: Avskytningsplan for Forollhogna villreinvald i antall dyr for perioden 2018-2022. Det settes som mål å oppnå en avskyting på 80 %.

Avskytningsplan for perioden 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Vinterstamme	1940	2000	2000	2000	2000
Tilvekst*	700	720	720	720	720
Sommerbestand	2640	2720	2720	2720	2720
Irregulær avgang, 5 %	80	80	80	80	80
Kvote**	700	800	800	800	800
Avskyting (80 %)	560	640	640	640	640

*Tilveksten er beregnet ut fra en tilvekstprosent på 36 % av vinterstammen.

** Kvoten tildeles med 40 % kalv, 30 % simle, 25 % liten bukk og 5 % stor bukk..

Tilvekst og kvote må justeres ved eventuelle endringer i kalvingsprosent.

3.5.3 Jakttiden

Jakttidsrammen er fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning, og gjelder for hele landet; 20.08.-30.09. Forollhogna villreinvald har bestemt at jakttiden i planperioden skal være 20.08. - 20.09.

2) Liten bukk: Bukk med inntil 3 takker på hver gevirstang, endetakkene medregnet + bukk med 1 eller 2 takker på ene gevirstanga uten begrensning på den andre. En takk: Takk som er lenger enn 25 mm.

3.5.4 Nattjaktforbud

Det har vært nattjaktforbud i hele planperioden fra kl. 20⁰⁰ – 06⁰⁰.

Gjennom arbeidet til den nedsatte arbeidsgruppe er nattjaktforbudet diskutert og det er påpekt at forholdene endres merkbart på kveldstid gjennom jaktperioden.

Det legges derfor fram følgende forslag:

Det er forbudt å jakte etter kl. 20.00 i perioden 20. 8. – 5. 9.

Det er forbudt å jakte etter kl. 19.00 i perioden 6. 9. – 20. 9.

4. ORGANISERING AV OPPSYN, JEGERKONTRAKT OG FELLESJAKT

4.1 OPPSYN

4.1.1 Formål med oppsynstjenesten

- Drive opplysende og veiledende virksomhet.
- Forebygge straffbare handlinger skjer ved tilstedeværelse.
- Reagere ved lovovertridelser.
- Bidra til redusert skadeskyting.
- Utføre et helhetlig oppsynsarbeid.

Organisering av oppsynstjenesten

Oppsynet organiseres fra villreinutvalget. Oppsynstjenesten er for tiden organisert med delt oppsynsansvar på 4 mann, hvorav 3 av disse er faste fjelloppsyn. I tillegg er det et oppsynskorps med ”faste” deltidsoppsyn. Noen av disse har begrenset politimyndighet for bare jaktperioden, mens et fåtall er utstyrt med «lokale oppsynsbevis». Politimyndigheten gjelder for Hedmark og Sør-Trøndelag politidistrikt og omfatter naturoppsynslovverket. Totalt er det 15 personer som har oppsynsbevis i tillegg til to stillinger fra Statens naturoppsyn. Det bør arbeides videre med avlønning av, og arbeidsgiveransvar for oppsynskorpset.

Delmål

- Å ha et nødvendig og tilstrekkelig oppsyn.
- Holde oppsynsutgiftene på et lavt, men forsvarlig nivå.
- Oppsynsvirksomheten også i framtida organiseres fra villreinutvalget.

Det er økt behov for oppsyn de årene reinen sprer seg mer i området gjennom jakta. Flere og mindre rutinerte jegere medfører også behov for økt oppsyn.

Oppsyn under kalving

Det er viktig at de kalvende simlene får gå i fred i mai måned, spesielt først i måneden.

Villreinutvalget har derfor prioritert å ha oppsyn ute under kalvingsperioden. Årsakene til dette er at det gjennom flere år har vært registrert økende ferdsel i fjellet (i tilknytning til reinsflokkene) i denne kritiske perioden. Behovet for oppsyn vil imidlertid variere fra år til år. Oppsyn i kalvingsperioden vil også i framtida være en prioritert oppgave for villreinoppsynet.

Våren 2005 ble det gjennomført et ”Kalvetapsregistreringsprosjekt” i regi av villreinutvalget, koordinert av SNO, og gjennomført av SNO lokalt og frivillige medhjelpere. Prosjektet resulterte i en minirapport produsert av NINA, skrevet av Kjetil Bevanger. Resultatene fra dette prosjektet tilsier at det ikke er noen spesielle faktorer som kan avdekke redusert tilvekst i stammen. Videre var ikke den menneskelige ferdsel så stor at den påvirket kalvingen dette året. Heller ikke jervens aktivitet og predasjon. Det er viktig å bemerke at dataomfanget var mangelfullt for å kunne trekke de store slutninger. Prosjektet ga nyttig informasjon, men er krevende med tanke på logistikk og gjennomføring.

Våren 2016 ble det i samarbeid med NINA startet et prosjekt for å dokumentere eventuelle endringer i kalvingstidspunkt. Prosjektet ble videreført i 2017 og er også planlagt gjennomført 2018. Det er utarbeidet rapporter etter de to første årene, rapporten følger som vedlegg til bestandsplanen.

Oppsyn etter jakta

Etter jakta fortsetter oppsynet å følge flokkene noen dager for å se etter skadde dyr etter jakta og for å hjelpe brunstbukker med sammenfiltrede gevirer. Dette skjer samtidig med de årlige strukturtellingene der også representanter fra oppsynskorpset deltar.

Oppsyn generelt

Lokalt oppsyn og SNO deltar i oppsynet under reinsjakt. Oppsynet ledes av lokal oppsynsleder. Engasjementet fra de lokale lensmannskontorene er for tiden på et minimum. Innsatsen fra lensmannskontorene var imidlertid med på å høyne statusen for oppsynsarbeidet, og det er ønskelig at dette samarbeidet gjenopptas. Oppsynsdager i tabellen gjelder ikke de dagsverk som politiet har hatt i området. Oppsynstjenesten er ellers bygd opp omkring et eget lukket sambandsnett med en basestasjon plassert sentralt i området (Forollhogna). Radioene som blir benyttet, har i tillegg til de egne oppsynskanalene innlagt jaktkanalene til Norges jeger- og fiskeforbund (NJFF) samt politiets redningskanal.

Før jakta organiserer villreinutvalget en oppsynssamling, der hele oppsynskorpset skal delta for informasjon, kursing og oppdatering.

Tabeller som viser oppsynsaktiviteten følger bestandsplanen som vedlegg.

4.1.2 Skadeskyting

Skadeskytingen ligger erfaringsmessig på et svært lavt nivå i Forollhogna selv om det dukker opp noen tilfeller hvert år. På grunn av en økning i skadeskytingen fram mot 2011 tok villreiutvalget tak i forholdet og fikk laget en egen DVD som fokuserer på human og sikker jakt. Denne ble delt ut til samtlige jegere i 2011 og deles nå ut til nye jegere. Erfaringene er så langt gode og også andre villreinområder har benyttet denne DVD overfor sine jegere.

4.1.3 Villreintelefonen

Vakthavende oppsynsleder legger inn opplysninger om reinens bevegelser. Det aktuelle telefonnummeret blir bekjentgjort før jaktens begynnelse.

Målsettingen var at villreinutvalget ikke skal ha utgifter knyttet opp til denne tjenesten. Resultatene viser at Villreintelefonen gir et pent overskudd. Dette opplegget bør videreføres også fremover. Midler som kommer inn via denne tjenesten bør øremerkes videre utbygging av sambandet i villreinområdet.

4.2 JGERKONTRAKT

Jegerne skal ha jegerkontrakt som skal undertegnes av jeger og rettighetshaver i to eksemplarer, slik at det er en gjensidig inngått kontrakt. Jegerkontraktene er basert på et minimum av informasjon som er vedtatt på årsmøtet gjennom bestandsplanen, og skal medbringes under jakt.

Alle jaktområder innenfor Forollhogna villreinvald skal bruke felles jegerkontrakt.

Følgende inngår i kontrakten:

- generelt nattjaktforbud i Forollhogna (fra kl. 20.00)
- overgangsavtaler
- regler om jaktutøvelse
- feilskytingsgebyr
- alle felte dyr skal veies ved veiestasjon
- 50 treningsskudd må dokumenteres (for statsallmenningene gjelder fjelloven)
- kortinnlevering og kjeveinnlevering

På statsallmenning har man ikke like store muligheter til å reagere på ureglementerte ting som man har på privat grunn. På statsallmenning er det anledning til å utelukke jegere fra jakt dersom vedkommende jeger er dømt eller har godtatt forelegg for forhold angående jaktutøvelse. I alle områder bør det innføres straffereaksjoner ved brudd på kontrakt. Regelverket bør være klart på forhånd, slik at man vet hvilke reaksjonsformer man kan vente seg ved eks. unnlåtelse av å betale, unnlåtelse av veing av felt dyr osv.

Jegerkontrakten ble justert siste gang i 2016 .

4.3 OVERGANGSAVTALER / SAMJAKT / FELLESJAKT

Forollhogna har gjennom alle år være viden kjent for sitt gode samarbeid mellom alle rettighetshavere.

Det er viktig at dette gode samarbeidet videreføres.

Det er etablert et system med overgangsavtaler i tråd med forskrift om forvaltning av hjortevilt. Denne type overgangsavtaler er privatrettslige. Overgangsavtalene innebærer at fellingstillatelser som er tildelt for bruk i et jaktfelt kan benyttes i andre jaktfelt etter nærmere avtale. Avtale høsten 2010 om fri jakt på tirsdager og onsdager (fra 2011 også torsdager) som inkluderte 85 % av tellende areal var en suksess. Videre har noen jaktfelt i ettertid trukket seg fra avtalen.

Mål

Overgangsavtalene har stor betydning for gjennomføringen av jakta og for å opprettholde en høy fellingsprosent i Forollhogna.

Det er et mål å redusere ”mangfoldet” av avtaler til et minimum, men samtidig opprettholde fleksibiliteten og mulighetene for overgang.

Skriftlige inngåtte avtaler skal leveres oppsynsleder innen:

1.august samme år. Under særskilte forhold kan gjeldende avtaler utvides. Oppsynsleder må informeres om endringenes omfang.

Ulike avtaler som inngås er:

- ensidige inngang til annet jaktfelt, overgang kun den ene vegen
- avtaler der begge parter kan benytte hverandres terreng (gjensidige avtaler)
- ulike former for tidsbegrensning (fra - til dato, kun på ukedager, osv.)
- begrensning i dyrekategori (noen avtaler gjelder alle dyre kategorier, andre er begrenset til én eller flere kategorier)
- begrensning i antall jegere som får overgang totalt eller per dag
- geografisk avgrensning innenfor jaktfeltet
- for noen områder åpnes det for økt fellesjakt etter at en prosentandel av jaktfeltets kvote er felt

Økonomisk kompensasjon

Eventuell betaling for overgangsavtaler er et forhold mellom avtalepartene.

Systemet med overgangsavtaler fungerer, men det bør forenkles. Arbeidsutvalget vil arbeide videre sammen med rettighetshaverne for å forenkle og standardisere samjakt- og overgangsavtalene.

4.4 JAKTINFORMASJON

Villreinutvalgets egenproduserte DVD deles ut hvert år til nye jegere. Videre benyttes hjemmesiden for å få ut nødvendig informasjon i forkant av jakta.

SNO utgir også en årlig folder med informasjon om villreinjakta. Forollhogna har de siste årene ikke benyttet seg av dette tilbudet.

4.5 WWW.HOGNAREINEN.NO

Forollhogna villreinområde har egen nettside - www.hognareinen.no. Nettredaktør Arne Nyaas har stått for både opparbeiding og oppdatering. Sidene oppdateres ved behov, og har en årlig kostnad i forbindelse med oppdatering på ca. kr. 20 000,-. Dette er midler som dekkes inn ved sponing/annonsering på nettstedet.

5. NÆRING

5.1 BETYDNINGEN AV JAKTA FOR BYGDENE OG BOSETTING

Villreinen har til alle tider vært en viktig ressurs for fjellbygdene. Mulighetene og tilgangen til jakt betyr mye for bosettingen i bygdene rundt Forollhogna, og er noe av årsaken til at folk blir boende, flytter tilbake eller flytter til området. Dette av både sosiale forhold, naturopplevelser og kjøttverdi. Natur, friluftsliv, fiske, bærplukking og jakt er viktig for mange. Villreinjakta er i hovedsak knyttet til innenbygdsboende (mer om dette under 5.2) og tilgangen til villreinjakt for andre er begrenset.

5.2 TILGANGEN TIL REINSJAKT

Det er en liten del av fellingstillatelsene som omsettes til utenbygdsboende jegere. Tilgangen til reinsjakt er derfor begrenset, selv om det ikke mangler på etterspørsel jf. 5.2.1 og 5.2.2.

5.2.1 Villreinjakt på statsallmenninger.

Av totalt tellende areal i Forollhogna villreinområde er **47,3 % statsallmenning**. Innenbygdsboende har fortrinnsrett til villreinjakt i statsallmenning, selv om fjelloven gir fjellstyrene en klar adgang til å selge jaktkort til utenbygdsboende. Det er også viktig å være klar over at fjelloven ikke gir noen fortrinnsrett til allmenningsberettigete, men gir lik rett for alle som er fast bosatt i området der allmenningen ligger, eller i bygd eller grend der innbyggerne har utøvd allmenningsbruk fra gammel tid.

Det selges årlig kun et fåtall jaktkort til utenbygdsboende på statsallmenningene i Forollhogna. Dette har nok sammenheng med at etterspørselen blant innenbygdsboende er så stor, at det dermed ikke åpnes for jakt for andre. Eksempelvis kan det nevnes at det går 2-3 år mellom hver gang den enkelte lokale søker får tildelt jakt i statsallmenningen på grunn av stor søknadsmengde.

Utøvelsen av villreinjakta er lovregulert av Fjellova, se § 24 samt § 23 andre, tredje stykket første og andre punktum og fjerde stykket. Dette innebærer i praksis blant annet at fjellstyrene, for jakt på eget område, ikke kan sette krav om større antall treningsskudd enn det som ligger hjemlet i offentlig forskrift. For jakt gjennom overgangsavtaler gjelder de bestemmelser som gjelder for vedkommende område jegeren skal jakte på.

Priser på statsallmenning.

Prisene bestemmes av fjellstyret, og settes innenfor rammer fastsatt i forskrift av Miljødirektoratet. Prisene for utenbygdsboende kan settes inntil det dobbelte av prisen for innenbygdsboende. Det kan også vedtas oppgjør etter pris/kg eller middelvekter innenfor disse rammene. De fleste fjellstyrene har fastsatt priser som ligger under prisrammene. Fjellstyrene kan søke om dispensasjon fra forskriften. Dette er aktuelt for å oppnå ønsket effekt av differensierte priser.

Salg av kort til utenbygdsboende kan også gi ringvirkninger for bygda, som utleie av bolig/hytte, leie av hest for transport av felt rein, leie av kjentmann etc.

5.2.2 Villreinjakt på privat grunn

På privat grunn, som er organisert i større sammenslutninger som for eksempel Dalsbygda Jaktlag/Jaktsameie, Såttåhaugen og Dalbusjøen er det i det vesentligste innenbygdsboende som får tildelt jakt etter søknad. I en viss grad selges det også kort til andre. Dette skjer når etterspørselen lokalt er mindre enn antall dyr som skal felles.

I de private områdene er det åpnet for salg til utenbygdsboende jegere. Antallet kort som selges det enkelte år er avhengig av størrelsen på fellingskvoten og antall søkere/kjøpere.

Salg av kort til utenbygdsboende vil gi ringvirkninger for bygda, som utleie av bolig/hytte, økt omsetning på nærbutikken, leie av hest for transport av felt rein, leie av kjentmann etc.

5.3 POTENSIALET FOR NÆRINGSMESSIG INNTEKT

5.3.1 Verdi av kjøtt og jaktutleie

Det er på 2000-tallet (2000-2017) felt i gjennomsnitt ca. **596** dyr pr år i Forollhogna.

Verdien av dette kan anslås på følgende måte:

Fordeling av kvote med 40 % kalv, 30 % simle og 10 % stor bukk og 20 % liten bukk
vekter: kalv 21 kg, simle 35 kg, liten bukk 40 kg, stor bukk 70 kg.

Dette utgjør i overkant av 18 tonn kjøtt pr år til en førstehandsverdi på 990.000 kr (beregnet ut fra kjøttverdi på kr 60,- pr kilo).

I de fleste områdene er prisen for reinsjakta relativt lav for innenbygdsboende, sett i forhold til den reelle kjøttverdien av utbyttet. Det er derfor et potensial for fortsatt økt næringsmessig utnyttning. Når prisen for å jakta nærmer seg verdien av byttet som kan høstes, vil interessen igjen avta for enkelte dyrekategorier.

Innenfor de større grunneiersammenslutningene, gis rettighetshavere og innenbygdsboende lik rett til jakt, men prisen for å jakte er forskjellig. Det opereres med en egen klasse for andre søkergrupper til litt høyere pris. I tillegg er det noen som tilbyr pakkeløsninger der overnatting, transport, guiding etc. inngår.

5.3.3 Utleiemotiv og differensiert jakttilbud

Prisdifferensiering

Innenfor Forollhogna-området opereres det med mange ulike former for prisdifferensiering på jakta. Vurdering av prissystem innenfor hvert område, og hvilke kategorier for jakt en ønsker å ha, har stor betydning for den næringsmessige utnyttningen av området.

For å styrke den næringsmessige utbyttet av villreinjakt bør det utarbeides pakke tilbud i samarbeid med lokale aktører for eksempel i forbindelse med utmarksnæring tilknyttet gardsbruk, lokale reiselivsbedrifter etc.

Grunnprisen for jakta bør være så høy at den gir utleiemotiv, samtidig som den ikke må settes høyere enn at den står i forhold til sjansen for å felle dyr, eller så høyt at den medvirker til uforsvarlig jaktutøvelse.

Det generelle prisnivået bør gjenspeile verdien av det vilt som høstes slik at det gir et reelt utleiemotiv for rettighetshaveren, men uten at det samtidig virker ekskluderende på noen grupper av befolkningen. Dette er imidlertid ikke til hinder for at det kan utvikles enkelte spesielle tilbud til jegerne som ønsker å betale mer for godt tilrettelagte jaktopplegg. Dette gjøres også i dag, men i et svært begrenset omfang.

5.4 ORGANISERING AV JAKTOMRÅDER

22. april 2006 ble Forollhogna Villreinvald etablert. Dette gav muligheter til bedre forvaltning og organisering av jakta. Tidligere vald betegnes som jaktfelt / jaktområder, og administreres lokalt. Sekretariatet står ansvarlig for stempling av kort, utsending av disse til de respektive jaktfelt og skal ha kontrollkort / oversikter for statistikk i retur innen tidsfrist angitt i henhold til Hjorteviltforskriftene; **senest innen 10 dager etter jaktas slutt.**

Et stort jaktfelt / jaktområde gir et vesentlig bedre grunnlag for ekstern utleie av deler av fellingskvoten, noe som både vil styrke den næringsmessige utbytte for jaktrettshaverne og forbedre tilgangen til villreinjakt for den øvrige befolkning.

Organisering på grunneiersida/rettighetshaversida er av stor betydning for å realisere potensialet i utmarka. Utmarksnæringer vil fortsatt ha et utviklingspotensial i areal-, vassdrags- og jakt- og fiskeressursene. Økt samarbeid er viktig.

Reinsjakta som ressurs må også ses i sammenheng med øvrige ressurser og tilbud i bygda, og innarbeides som del av utmarksplan med bygdeutvikling og næringsutvikling som mål.

6. MÅL, STATUS OG TILTAK FOR PERIODEN 2018 – 2022

HOVEDMÅL:

- Å sikre reinens leveområder mot inngrep og forstyrrelser.
- Å forvalte villreinen i Forollhogna slik at den til enhver tid er i god kondisjon. Dette betyr at stammestørrelsen skal tilpasses beiteressursen.
- Å sikre en høg og jevn produksjon i stammen over tid.

Delmål 1 Arealforvaltning

Det er et mål å sikre villreinens leveområder mot inngrep og forstyrrelse.

Bidra til en bevisst og helhetlig forvaltning på tvers av rettighetsgrenser og kommunegrenser.

Status

Det er ingen betydelige inngrep i Forollhogna i dag, men området er sårbart for inngrep og forstyrrelser. Et eksempel på dette er den økte ferdselen fra Sattåhaugen og Synnerdalen og opp til toppen av Forollhogna. Et nett av seterveger fører besøkende langt inn i området fra ulike kanter. Selve kjerneområdet uten spesielle inngrep, er dermed nokså lite, og sårbart. Relativt små inngrep, også i ytterkantene, kan derfor få store konsekvenser.

Store deler av kjerneområdet er vernet som nasjonalpark og landskapsvernområder. Dette gir området særskilt vern i forhold til fysiske inngrep men etableringen av nasjonalparken har medført ferdsel som gir området store utfordringer. Utfordringene framover blir blant annet å styre og begrense ytterlige inngrep, ferdsel og trafikk i området. Dette kan gjøres gjennom å styrke lokal medvirkning og innflytelse i forvaltningen. **Fylkesdelsplanen for villrein** har også stor betydning i denne forbindelse.

NINAprosjektet angående ferdselsregistrenger i verneområdene ble slutført høsten 2016 og sluttrapporten ble lagt fram våren 2017. Det er nå dokumentert at ferdselen opp mot / opp på Forollhogna har innvirkning på villreinens bevegelser i denne delen av villreinområdet. Rapporten gir en del føringer som må vektlegges framover.

Tiltak

- Villreinområdets langsiktige bæreevne skal ikke reduseres som følge av irreversible arealinngrep.
- Det bør utarbeide *god kartfestet informasjon* som viser utviklingen i området over tid. All endring i aktivitet og bruk i randsonene for villreinområdet bør kartfestes, dokumenteres og synliggjøres for området samlet.
- Planer og saker av betydning for villreinens leveområder og levevilkår skal forelegges villreinutvalget og villreinnemnda til uttalelse. Villreinutvalget og *villreinnemndas* arbeid som arealforvalter for området som helhet bør styrkes.
- Det skal føres en bevisst politikk for utvikling og styring av ferdsel og friluftsliv i og i tilknytning til Forollhogna villreinområde. Friluftsliv og ferdsel skal skje innenfor de rammer som er akseptable for villreinens levevilkår.
- Ytterligere kartlegging av reinens områdebruk.
- For å øke villreinens bruk av områdene nord og øst for Forollhogna bør det vurderes å innføre en fredningszone for dette området. Hensikten er å øke andelen dyr som bruker dette området med sikte på å få fostringsdyr til å bruke området. En fredning av området skal ikke gå ut over de overgangsavtaler som rettighetshaverne i disse områdene har i dag.

Delmål 2 Bestandsstørrelse og -struktur

Det er et mål å til enhver tid ha tilstrekkelig kunnskap og dokumentasjon for å vurdere bæreevne, bestandsstørrelse og struktur. Det er et mål å øke og stabilisere vinterstammen til 2000 dyr i planperioden 2018 – 2022. Samme struktur i stammen skal opprettholdes som i tidligere planperiode. Det er et overordnet mål å holde stammestrukturen i henhold til målsettingen. Dette er viktigere enn bestandsstørrelsen. Det innebærer at fordelingen av kjønn og alder i stammen vil se slik ut etter jakt (strukturen i stammen):

Simler	1 ½ år og eldre	45 %
Bukk	3 ½ år og eldre	21 %
Bukk	1 ½ år og 2 ½ år	13 %
Kalv	begge kjønn	21 %

Status

Overvåking av villreinstammen i Forollhogna skjer i dag først og fremst ved kondisjonsundersøkelser, kalvetellinger, strukturtellinger og minimumstillinger. Bare i liten grad blir beiteundersøkelser benyttet. Vinterstammen er tidligere forsøkt holdt stabil på 1700-1800 dyr i en lengre periode. Avskyting i siste del av perioden 1992-2017, har skjedd med sikte på å bygge opp bestanden både antallsmessig og strukturmessig for å nå målsetningene om størrelse og struktur.

Tiltak

- Ved endring i stammestørrelsen, skal jaktkvoten være lik vanlig tildeling i stammestruktur, men kvotestørrelsen endres.
- Videreføre tellinger; minimumstillinger, strukturtellinger og kalvetellinger.
- Gjennomføre regelmessige og systematiske registreringer av beitene, i første omgang vinterbeitene, men også de mest utsatte sommerbeitene. Behov for registreringer vurderes i samråd med NINA.
- Fortsette med kjeveinnsamlinger hvert år, og kondisjonsundersøkelser.
- Inndeling av jaktkvote i 40 % kalv, 30 % simle og 30 % bukk (5 % stor bukk og 25 % liten bukk³).
- Opplæring av lokalt personell med tanke på strukturtelling, kjevemåling etc.

Delmål 3 Opprettholde en stabil og høg fellingsprosent

Det er et mål å opprettholde en stabil og høg fellingsprosent for å kontrollere stammens struktur og størrelse. Mål om å holde fellingsprosenten rundt 85 %.

Status

Liten bukk: Bukk med inntil 3 takker på hver gevirstang, endetakkene medregnet + bukk med 1 eller 2 takker på ene gevirstanga uten begrensning på den andre. En takk: Takk som er lenger enn 25 mm.

Nøkkelen til å kunne kontrollere stammens struktur og størrelse ligger i en høy fellingsprosent. Forollhogna området har jevnt over en høy fellingsprosent. Dette skyldes gode overgangsavtaler samt en relativt "lett" rein å jakte på selv om dette siste ser ut til å endre seg. Det er viktig at man arbeider videre med overgangsavtalene, både for å forenkle opplegget for jegere, oppsyn og villreinadministrasjon. Felles villreinstamme og felles ansvar for forvaltning er viktige stikkord her.

Tiltak

- Arbeide videre for å forenkle og redusere antall *overgangsavtaler*. Utarbeide forslag til standard for overgangsavtaler og praktiske ordninger.

Delmål 4 Human jakt

Det er et mål å sikre en human jakt med stabil og høy fellingsprosent og minst mulig stress og vekttap for reinen. Det er også et mål å opprettholde og videreutvikle et godt og tilfredsstillende oppsyn som dekker krav til formell kompetanse jf. begrenset politimyndighet. Det skal sikres et oppsyn i regi av rettighetshaverne gjennom villreinutvalget. Skadeskyting skal holdes på et lavest mulig nivå.

Status

Oppsynskorpset i Forollhogna villreinvald skal ha begrenset politimyndighet. Dette stiller krav til formell kompetanse. Totalt 13 personer har begrenset politimyndighet i dag. Skadeskytingen ligger på et lavt nivå med et gjennomsnitt på 1,7 % skadeskyting de siste 21 år. Antall anmeldelser har gått ned generelt sett. Det er laget en felles jegerkontrakt for hele Forollhogna villreinområde, der straffereaksjonene er lik for alle (*se punkt 4.2*). Jegerkontrakten er innført på ca. 90 % av arealene i Forollhogna.

Tiltak

- Innføre og ta i bruk felles jegerkontrakt i alle jaktfelt i Forollhogna
- Oppdatering/kursing av oppsynskorpset, slik at man har et stabilt og godt oppsyn som tilfredsstiller de krav som settes for å få begrenset politimyndighet.
- Videreføre samarbeid med lokalt politi.
- Villreintelefonen videreføres.
- Lage eget infoopplegg for å fremme sikker og human jakt, videreføre opplegget med egen DVD.

Delmål 5 Motvirke negativ jegerseleksjon

Det er et mål å stanse nedgangen i slaktevektene og på sikt å kunne få en økning i slaktevektene på alle dyrekategorier - snu trenden og øke gjennomsnittsvektene.

Status

Slaktevektene går betydelig nedover for dyrekategoriene simle og kalv dersom vi sammenligner to 10-års perioder. Ser man over de 5 siste årene, så har vektene gått ytterligere ned, men her er dataomfanget lite i tre av de fem årene grunnet lave kvoter. Ytterligere nedgang i slaktevektene bør unngås. God forvaltning av villreinstammen, betyr at de dårligste dyra bør tas ut og de beste produksjonsdyrene får leve videre.

Et langsiktig mål har vært innføring og oppgjør etter vekt i flere vald. I 1992 var det kun Vingelen utmarkslag som hadde oppgjør etter vekt. Siden den tiden har flere store områder innført oppgjør etter vekt, enten kilospris eller grunnpris og oppgjør etter vektclasser. Ellers betales det stykkpris for hver enkelt dyrekategori. Dette er en oppgjørsform som ikke stimulerer til uttak av de letteste dyrene i hver kategori. Oppgjør etter vekt vil kunne være med på å øke produksjonen i villreinstammen ved at flere tunge simler overlever jakta. Storbukkene i Forollhogna er skjermet ved oppdelingen av jaktkvoten i stor bukk og liten bukk. Statistikken viser til dels store variasjoner i slaktevekter for simle og kalv hos de ulike rettighetshavere (se vedlegg til bestandsplanen).

Tiltak

- Gjennomføre oppgjør med progressivt prissystem for minimum kalv og simle slik at prisene favoriserer uttak av små dyr i hver dyrekategori, med muligheter for at de største dyra i større grad spares.
- Vurdere fredning av kalv med takker på gevirstengene.

- Informasjons- og holdningsskapende arbeid må til for å fremme holdninger til hvilke dyr som bør tas ut (blant annet gjennom jegerprøveopplæring og jegermøter).
- Pliktig veiing på godkjente veiestasjoner.
- Fortsatt oppdeling av bukkekvota i 25 % liten bukk og 5 % stor bukk (totalt 30 % av totalkvota)
- Felles jegerkontrakt skal innføres av alle rettighetshavere.
- Premiering for uttak av de minste dyrene - kalv og simle.

Delmål 6 Informasjon og holdningsskapende arbeid

Vi vil bidra med informasjon og holdningsskapende arbeid som igjen bidrar til bevisste jegere og forvaltere der hensynet til villreinen kommer før hensynet til egen økonomisk gevinst, opplevelse og jaktutbytte.

Tiltak

- Opplæringsjakt. I alle kommunene bør det være tilbud om opplæringsjakt i tilknytning til jegerprøven, eller som del av undervisning i skolen. Dette kan gjøres på flere måter :
 - ✓ Elever eller jegerprøvekandidater får bli med en annen erfaren jeger ut på praktisk jakt.
 - ✓ Innenfor hver kommune avsettes det 1-2 dyr til opplæringstiltak hvert år i samarbeid med skole, organisasjon (jeger- og fiskeforeninger, friundervisning eller lignende), kommune eller andre. Dette krever at det enkelte jaktfelt, eller flere jaktfelt samarbeider om en slik ordning.
 - ✓ Mer lokalkunnskap og forvaltningskunnskap bør innarbeides i jegerprøveopplæringen.
- Opplysningsmøter for jegerne.
- Tilrettelegge for mer samarbeid med skolene.
- Bladet Forollhogna skal utgis i planperioden.
- Gi ett eksemplar av bestandsplanen og Forollhogna til bibliotekene og skolene i tilgrensende bygder og kommuner.
- Oppdatere www.hognareinen.no slik at den er en attraktiv nettside for mange aktører.

Delmål 7 Næringsutvikling

Forollhogna villreinvald ønsker å skape et bedre og bredere tilbud om jakt og naturopplevelse innenfor rammene for hva som er bærekraftig for villreinstammen i Forollhogna, samtidig ønsker vi å ta vare på lokalbefolkningens muligheter til å jakte. Vi vil bidra til diskusjon om den næringsmessige betydningen av jakta og hvilke muligheter som finnes til bl.a. differensiering i pris. Det bør tilrettelegges for et prissystem som bedre avspeiler verdien av den ressurs som høstes, og som kan motvirke negativ jegerseleksjon.

Status

Det er stor forskjell på priser og former for utleie av jakt i området. I store trekk er det muligheter for mer økonomisk inntjening, ikke minst i forhold til priser og prisdifferensiering på jakta. Prisene for å jakte (inkl. oppgjør etter vekt) ligger vesentlig under den reelle verdien. I begrenset grad kan det også tilrettelegges for spesialopplegg til markedspris. Noen få områder har et slikt tilbud i dag.

Utleiesystem og priser bør fastsettes slik at det fremmer forvaltningsmål om effektiv beskatning av høy kvalitet og human jaktutøvelse. Dette innebærer at hensynet til viltet og en forsvarlig forvaltning av bestanden skal være overordnet motiver om økonomisk utbytte.

Tiltak

- Oppgjør for jakt på villrein skal skje etter *to-prissystemet*, og med progressivt prissystem for minimum gruppene simle og kalv. Det bør tilrettelegges et variert tilbud av jaktmuligheter og utleieformer, og prisnivået må gjenspeile forventet bytteverdi, beliggenhet og tilretteleggingsgrad.
- Det bør ikke finne sted noen videre utvikling av framleie av jakt.
- Vurdere om en viss prosent av fellingskvoten kan selges til utenbygdsboende.
- Innføre prinsipp om at innenbygdsboende ikke får tildelt mer enn ett dyr hver, dersom andre er interessert i å jakte.
- Vurdere offentliggjøring av tilbudet, ut over lokalt oppslag i bygda.

Delmål 8 Bistå forvaltningsrelatert forskning

Vi vil følge med utviklingen av villreinstammen vår og forvaltning av denne, og se dette opp mot relevant forskning som kan bedre stammeforvaltningen.

Tiltak

- Delta sammen med forskningsinstitusjoner på aktuelle prosjekter som synes viktige for forvaltningen av villreinstammen og dens arealkrav.

7. ØKONOMI OG FINANSIERING**7.1 SAMMENDRAG - ØKONOMI**

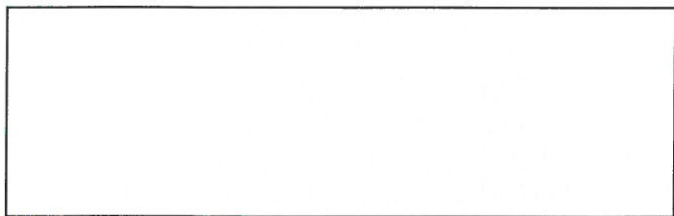
Aktiviteten innen Forollhogna villreinvald varierer fra år til år i takt med aktuelle tiltak og muligheter for prosjekt / prosjektstøtte. Utvalget har en klar målsetting om å ha tilgjengelig kapital for minst et års drift av valdet.

Inntekter og utgifter vil variere med ulike tiltak og prioriteringer og dette vil gjenspeiles i valdets økonomi. I forbindelse med ulike prosjekt er det vanlig at midlene blir tilgjengelig opptil flere år før prosjektene avsluttes og utgiftsføres, noe som igjen innvirker på de årlige regnskap.

Det fremmes årlige budsjett for årsmøtets behandling og dette er med på å sikre en forsvarlig drift av området.

De ulike tabeller, figurer, oversikter og andre aktuelle dokumenter følger som vedlegg til bestandsplanen.

Forollhogna Villreinutvalg



Deres ref:

Vår ref: Terje Borgos

Sted: Ålen

Dato:

OVERSIKT OVER ANTALL KALV SKUTT PÅ KORT FOR LITENBUKK

År	Kvote liten bukk	Skutt kalv	% kalv skutt
2013	130	31	23,8
2014	140	28	20
2015	140	26	18,6
2016	189	25	13,2
2017	149	35	23,5

www.hognareinen.no

Sekretariat:

**Fjellstyrekontoret i
Holtålen 7380 Ålen**

post@hognareinen.no

Tlf. 72 41 55 77

Leder:

Hallvard Urset
2542 VINGELEN

Kasserer

Helge Bjerkset
7387 SINGSÅS

Styremedlem

John Arne Aasen
7383 HALTDALEN

Konto:

4355 14 04707
Organisasjonsnummer:
975 552 039

hallvard.urset@tolga.kommune.no

helge.bjerkset@gmail.com

aasen-ja@online.no